

DE KORHAAN

Jaargang 30, Nummer 3
Juli 1996

In dit nummer:

- * Broedvogelonderzoek 's-Graveland
- * Jager moet patrijs "beschermen"
- * Koekoek zoekt gastouders

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

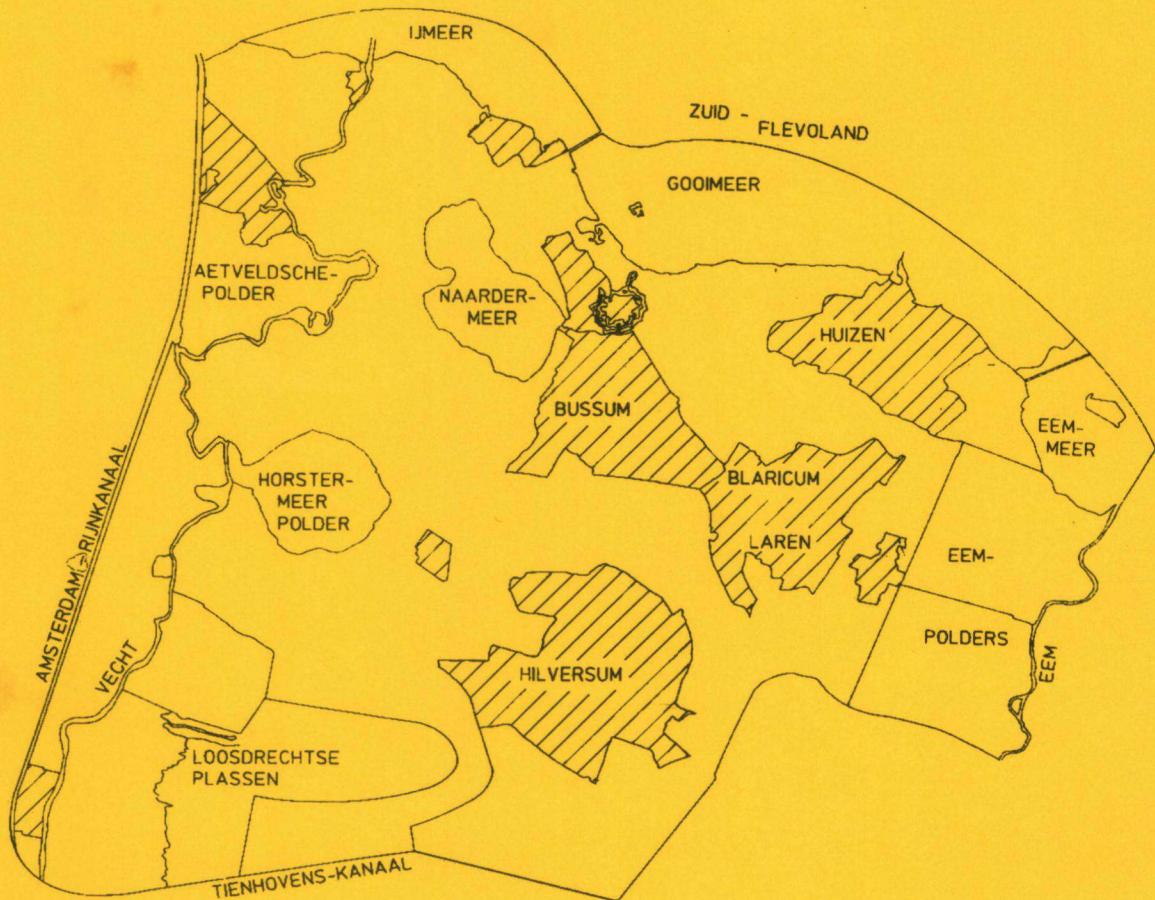
Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie	: Wim Duurland Willem-Jan Hoeffnagel Pieter Schut Ruud Willemstein	
Redactieadres	: Menno Simonszhof 84 1216 LM Hilversum	035-6217222
Verzending en ledenadministratie	: Bep Dwars-Van Achterbergh Postbus 1493 1200 BL Hilversum	035-6850627
Advertenties	: Jacques Meijer Molenpad 19 1381 EC Weesp	0294-416502
Druk	: Grafisch Centrum Tomingroep, Hilversum.	

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 1 september 1996.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	62
Vogelasiel blij met de vrieskist	63
Minister Van Aartsen maakt van jagers "patrijzenbeschermers"	64
Getikten in het groen (4)	65
Broedvogels 's-Gravelandse Buitenplaatsen in 1995	66
Randmeren mogelijk geschikt ruigebied voor de Nijlgans	72
Koekoek zoekt gastouders	74
Haantjes	76
Alle sijsjes en drijsijsjes van Amsterdam in kaart gebracht	77
Wegwijzer voor aankomende vogelaars	78
Was het een grote trap of een nijlgans in Naarden?	79
Meer over vreemde ganzen in de Eempolders en elders	80
Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 21 maart 1996	81
Programma	82
Ontvangen literatuur	84
Mutaties ledenbestand	85
Veldwaarnemingen	86
Kor Haan	88

Van de voorzitter

Deze Korhaan verschijnt aan het begin van de vakantieperiode. Tijd dus om uit te rusten van het dagelijkse werk, maar ook van het door de vogelwerkgroep georganiseerde veldwerk. Nieuwe tellingen komen pas weer goed op gang in het najaar en ook het inventarisatiewerk is voor dit seizoen inmiddels grotendeels afgesloten. Slechts wie zich bezig houdt met de huiszwaluw moet nog aan de slag, want de beste inventarisatieperiode daarvoor is juli/augustus.

Ook de kerkuil kan natuurlijk nog in augustus worden geïnventariseerd, maar met die soort zijn we in ons werkgebied al snel klaar. Dat de huiszwaluw zo laat in het seizoen nog broedt is eigenlijk heel opmerkelijk. Huiszwaluwen zijn echte trekvogels, die in het najaar geheel wegtrekken. Dat betekent dat er voor de jongen dus niet veel tijd beschikbaar is om sterk genoeg te worden om de lange reis te beginnen. Het pad van de huiszwaluw voert tot diep in Afrika. Zeker voor de "eerstejaars" zwaluwen is dat een hele lange reis, die zij slechts kunnen volbrengen door heel wat insecten te verschalcken. Voorlopig is het nog niet zover. De huiszwaluwen zijn zelfs nog maar net goed en wel bezig zich voor te bereiden op het broedseizoen.

Al zijn er reeds enkele vogelsoorten die naar het zuiden trekken, wordt nu de hoofdmacht van de trekkers door Europa vooral gevormd door vakantie-gangers op weg naar kampeerterrein, hotel of vakantiehuisje. Een reis buiten onze landsgrenzen biedt vaak een goede gelegenheid om vogelsoorten te bestuderen die hier niet of slechts een beperkte tijd van het jaar aanwezig zijn. Er zijn tegenwoordig verscheidene goede uitga-

verkrijgbaar die kunnen helpen interessante vogelgebieden te vinden en de talloze 'exoten' die men elders aan kan treffen op naam te brengen. De kennis die daarmee wordt opgedaan kan er toe bijdragen een beter begrip te krijgen van de leefwijze of van het trekgedrag van de vogels hier.

Ik hoop echter wel dat al dat bespioneren van de leefwijzen van bijeneters, scharrelaars, vliegieren, kraanvogels en al die andere soorten die hier maar weinig worden waargenomen, niet zal leiden tot een extreme vorm van soortenjagerij, want ook het besteden van tijd aan het rustig observeren van een spreek, huismus of van een merelfamilie in uw tuin kan zeer veel genoegen opleveren.

Het redactieteam is nog altijd enthousiast bezig ons clubblad aantrekkelijker te maken. In dit nummer treft u weer een nieuwtje aan. Een stripverhaal over een vreemde vogel, van de hand van Ronald Sinoo. Het is de bedoeling u in 't vervolg deelgenoot te maken van de belevenissen van de stripheld Kor Haan en zijn kornuiten. Vanzelfsprekend zijn allen even enthousiaste vogelaars als wij. Ik ben nu al benieuwd wat Kor de volgende keer zal beleven.

De Aktie Vrieskist is een groot succes geworden. In korte tijd kwam er voldoende geld bijeen om voor het "Vogelasiel Het Gooi" een mooie vrieskist aan te schaffen. Inmiddels is deze kist aan het asiel overhandigd. U kunt over het verloop van de aktie en de overhandiging van de vriezer elders in dit nummer meer lezen. Vanaf deze plaats wil ik allen die aan deze aktie

hun steentje hebben bijgedragen, heel hartelijk bedanken.

Zoals bekend, is op dit moment de functie van coördinator van de subgroep Natuurbescherming vacant. Het bestuur is er nog niet in geslaagd om een nieuwe coördinator te vinden. Dat is jammer, want er is genoeg interessant werk te doen op dit gebied. Het bestuur zou natuurlijk graag zien dat er iemand gevonden wordt die de coördinatie op zich kan nemen, maar ook wie zich slechts voor een deelgebied in wil zetten of maar af en toe in de gelegenheid is wat op dit gebied te ondernemen is van harte welkom. Wie zich tot dit werk voelt aangetrokken kan zich melden bij het bestuur.

Ook de subgroep Avifauna is nog op zoek naar mensen die bereid zijn de taken van het coördinatieteam wat te verlichten. Leden die deze subgroep op een of andere manier willen gaan helpen, kunnen zich melden bij Guus Proost. Zijn adres staat achterin dit blad.

In de vorige nummers van de Korhaan heeft u al eens wat informatie gehad over de eventuele mogelijkheden voor een clubgebouw voor Gooise groene organisaties. Op dit moment is daarover nog weinig nieuws te melden. Wij houden u echter op de hoogte en wij zullen u zeker informeren zodra de plannen een vastere vorm hebben aangenomen.

Prettige vakantie!

ROB KOLE

Vogelasiel blij met de vrieskist

Het vogelasiel Het Gooi heeft half juni erg enthousiast de nieuwe vrieskist van onze vogelwerkgroep in gebruik genomen. De stichting vogelasiel Het Gooi had zelf geen geld meer voor het apparaat, na de geldverslindende nieuwbouw van het opvangcentrum in Naarden. Een speciale actie onder onze leden in De Korhaan bracht in korte tijd ruim achthonderd gulden in het laatje, voldoende om een mooie vriezer van 270 liter aan te schaffen. Dat gebeurde dan ook door penningmeester Laura Mudde en beheerster Wil van Ingen van het vogelasiel.

In het apparaat bewaren de medewerkers van het asiel vis, vlees, brood, eendagskuikens en ander voedsel voor de vogels. Tot nu toe moest Wil van Ingen de voorraad thuis bewaren. Voorzitter Rob Kole overhandigde de vrieskist op zaterdag 15 juni symbolisch aan de vice-

Symbolisch wordt de vrieskist door Rob Kole overhandigd aan vicevoorzitter Kozijn van het vogelasiel.

voorzitter van het bestuur van het vogelasiel, de heer W.J. Kozijn (burgemeester van 's-Graveland). Bij de kist hoort een ingelijst exemplaar van een poster van Ronald Sinoo. Op deze tekening staat een frivole reiger (die ook in het logo van het asiel te vinden is), die er aan herinnert dat de vriezer een geschenk is van de vogelwerkgroep. De heer Kozijn reageerde verheugd op de spontane actie van de vogelwerkgroep. "Een uiting van de nauwe en nog groeiende contacten", aldus Kozijn. Hij vroeg om de dank over te brengen aan alle leden, wat bij deze is gebeurd. Kozijn en de dierenarts van het vogelasiel, de heer Vendrig, meldden zich ter plekke aan als lid van onze vogelwerkgroep. Voorzitter Rob Kole benadrukte dat het hier ging om een inzamelingsactie. Want net als het vogelasiel zit ook

onze organisatie krap bij kas, dus dit geld voor het vogelasiel schud je niet zo maar uit je mouw. Het doel van onze actie voor het vogelasiel was ook een poging van het bestuur van de vogelwerkgroep om de oude banden met het vogelhospitaal in Naarden aan te halen. Het centrum is in 1980 opgericht door wijlen Barend van Ingen, die een actief lid was van onze club. Zijn vrouw Wil zet zijn werk, met behulp van vele vrijwilligers, voort.

Kozijn zei verder dat de leden van de vogelwerkgroep altijd welkom zijn in het vogelasiel, mogelijk ook om de mooie centrale ruimte van de stichting te gebruiken voor vergaderingen. Rob Kole bedankte hem voor dit aanbod, maar vroeg Kozijn toch ook nog eens in zijn andere functie (als burgemeester) te bekijken of er niet een clubhuis te vinden zou zijn voor onze vereniging in 's-Graveland of Kortenhoeve.

Deze tekening van Ronald Sinoo werd ingelijst aangeboden als herinnering aan de actie.

Minister Van Aartsen wil de jacht op vogels en een aantal andere dieren terugdringen. Dat is mooi. Maar om een van de meest kwetsbare soorten in ons land, de patrijs, te beschermen, wil hij de hulp van jagers inroepen. Dat is minder fraai.

Rob Kole

Minister Van Aartsen maakt van jagers “patrijzenbeschermers”

Onlangs heeft minister Van Aartsen van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) enkele ingrijpende wijzigingen in de Flora- en Faunawet voorgesteld aan de tweede kamer. Deze voorstellen bevatten, onder andere, een groot aantal beperkingen voor de jacht. De vogelwerkgroep spant zich al jaren in om de jacht op in het wild le-

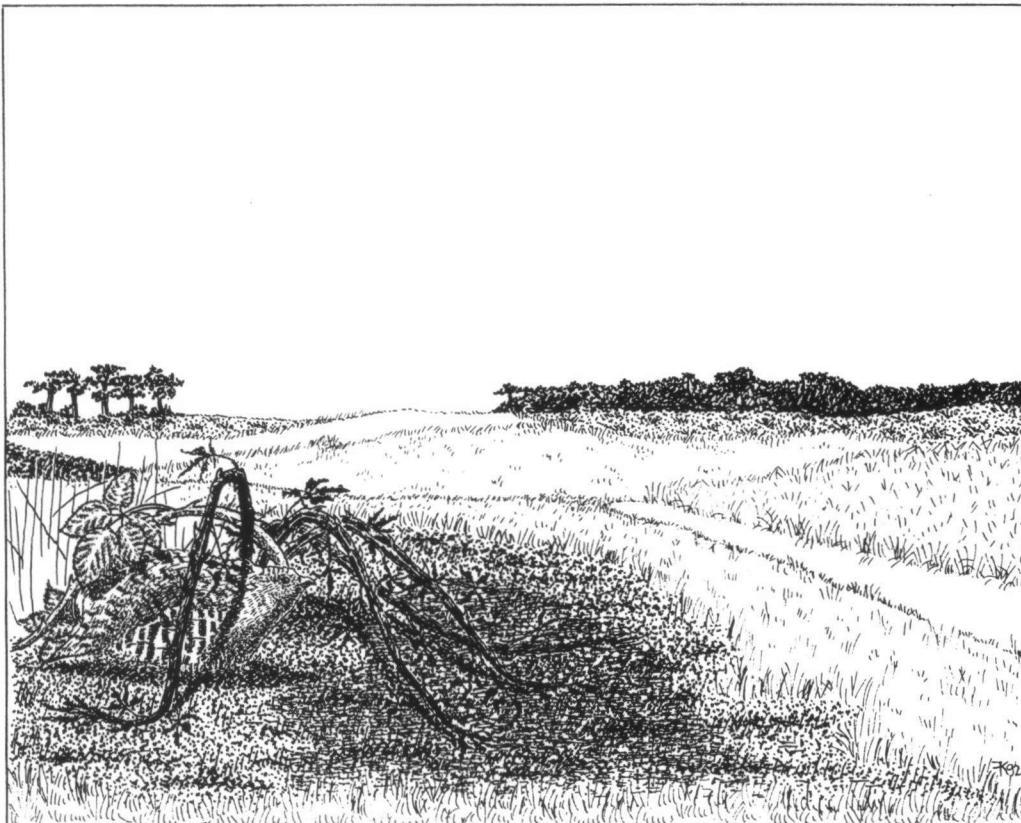
vende dieren tegen te gaan. De voorgestelde beperkingen worden dan ook door de vogelwerkgroep van harte ondersteund.

Volgens deze voorstellen zal namelijk in de toekomst de jacht op een aantal diersoorten worden gesloten. Dat geldt, onder andere, voor een aantal soorten

grofwild, zoals reeën en wilde zwijnen en voor een aantal vogelsoorten, waaronder eksters en kraaien. Er blijven slechts zes soorten over waarop nog zal mogen worden gejaagd. Deze soorten worden gerekend tot het standwild. Dit zijn het konijn, de haas, de fazant, de wilde eend, de houtduif en de patrijs. Voor alle overige soorten zal gelden

dat de jacht verboden is, al kunnen in sommige gevallen vergunningen voor het afschieten worden afgegeven. Dergelijke vergunningen zullen in het algemeen slechts kunnen worden afgegeven voor bepaalde soorten en alleen indien er van aantoonbare schade sprake is. Hoewel het natuurlijk beter zou zijn wanneer zou worden voorgesteld om maar direct

Patrijs verborgen in zijn biotoop

alle vrije jacht te verbieden, is deze beperking een belangrijke stap in de goede richting. Het is echter volstrekt onbegrijpelijk dat in de nieuwe voorstellen de jacht op de patrijs nog steeds blijft toegestaan en dat deze wordt beschouwd als standwild. Door invloed van de jacht op deze soort, maar vooral ook door de veranderingen in de landbouw, wordt het voortbestaan van deze soort al jaren sterk bedreigd. De patrijs werd reeds bij beschikking van de minister van LNV van 28 november 1995 opgenomen op de Nationale lijst van met uitsterven bedreigde of speciaal ge-

vaar lopende vogelsoorten, de zogenaamde 'Rode Lijst', opgenomen. In 1991 verrichtte de toenmalige staatssecretaris van LNV, de heer Gabor, zelf door het planten van een sleedoorn in het Limburgse Swalmen de starthandeling van het 'Herstelplan Leefgebied Patrijs', dat ten doel had daadwerkelijk een begin te maken met verbetering van de biotoop voor deze soort.

De patrijs is een kenmerkende soort voor het akkerbiotoop, dat de laatste jaren steeds sterker onder druk is komen te staan. In de periode 1978-1991 is de

stand van de patrijs reeds met ruim 80 procent achteruit gegaan. Ondanks extra inspanningen om plaatselijk de negatieve ontwikkeling tegen te gaan zijn de aantallen sindsdien echter alleen nog maar verder vermindert. Ook in Europees verband staat de patrijs te boek als een kwetsbare soort, waarvan in nagenoeg alle landen een zeer sterke achteruitgang te zien is. Minister Van Aartsen verdedigt het nieuwe voorstel met als belangrijkste argument dat jagers, met hun contacten met de grondgebruikers, een centrale rol kunnen spelen bij de uitvoering van het beleid dat gericht is op biotoopverbetering voor deze soort. Hierdoor ontstaat dus de paradoxale situatie dat jagers de rol van natuurbeschermers krijgen toebedacht. Indien jagers zich echter daadwerkelijk het lot van de patrijs zouden aantrekken, dan zouden zij zich moeten inzetten voor instandhouding van het leefgebied zonder daarbij verder op deze soort te schieten.

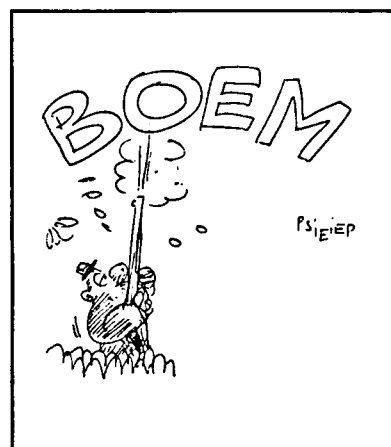
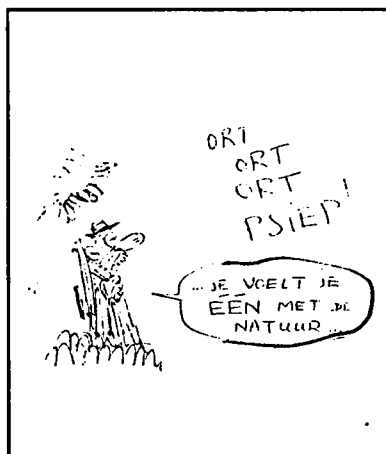
Het succes van de weidevogelbescherming, met name buiten Friesland, bewijst dat het wel degelijk mogelijk is om soorten te beschermen ook zonder dat er als tegenprestatie wordt "gevoogst". Omdat de patrijs geen schade veroorzaakt, is het doden van deze dieren volstrekt zinloos. Het zou de minister dan ook sieren als hij alsnog de jacht op deze soort geheel verbieden zou.

Het bestuur van de vogelwerkgroep blijft zich hiervoor inzetten en zal ook leden van de tweede kamer benaderen met het verzoek om dit deel van de voorgestelde wetswijziging van minister Van Aartsen niet te ondersteunen.

Getikten in het groen (4)

(Zie ook Korhaan 30 [1])

door Ronald Sinoo

In het voorjaar van 1995 zijn negen 's-Gravelandse Buitenplaatsen (467 ha) in opdracht van de Vereniging Natuurmonumenten geïnventariseerd op broedvogels. Norbert Kwint van SOVON Vogelonderzoek Nederland voerde de inventarisatie uit; John van Betteray (eveneens van SOVON) maakte dit verslag.

Norbert D. Kwint en John van Betteray

Broedvogels 's-Gravelandse Buitenplaatsen in 1995

Het bezit van Natuurmonumenten in de 's-Gravelandse polder bestaat van noord naar zuid uit negen buitenplaatsen: Bantam, Schaep en Burgh, Boekesteijn, Spanderswoud, Hilverbeek, Spiegelrust, Schoonoord, Gooilust en Corversbos. Deze zijn gelegen aan de westzijde van Hilversum, tegen het dorp 's-Graveland aan. Dit is de overgang van de zandige Utrechtse heuvelrug naar het veenweidegebied van Noord-Holland. De inventarisatie is uitgevoerd door N. Kwint, in dienst van SOVON Vogelonderzoek Nederland en in een uitvoerig rapport beschreven (Kwint 1995). We wilden de vogelaars uit de streek de voornaamste resultaten niet onthouden.

Bij de inventarisatie is uitgegaan van de volgende vraagstelling:

- welke broedvogelsoorten komen in het gebied voor?
- wat is de verspreiding en het voorkomen van deze soorten?
- hoe is de aantalsontwikkeling van de soorten?
- wat is de invloed van het gevoerde beheer op broedvogels?

De broedvogelgegevens zullen worden gebruikt bij het opstellen

Ijsvogel

en onderbouwen van een herzien beheerplan.

Gebiedsbeschrijving

Op de 's-Gravelandse Buitenplaatsen wisselen oude opgaande loofbossen en graslanden elkaar af. Hierdoor ontstaat een half open landschap. Opmerkelijke elementen zijn de wateren, die in de vorm van vaarten en vijverpartijen op diverse buitenplaatsen aanwezig zijn.

De 's-Gravelandse Buitenplaatsen vinden hun oorsprong in de eerste helft van de 17e eeuw. In die periode kregen de Graven van Holland toestemming de moerassige gronden aan de westzijde van Hilversum in cultuur te brengen. De bewoning begon hier in de vorm van zomerwoningen, maar groeide

uit tot de landhuizen zoals die nu nog aanwezig zijn op de buitenplaatsen.

Tussen de buitenplaatsen lopen sloten, die de oude verkaveling aangeven. Het bos bestaat overwegend uit beuk, maar lokaal komen ook oude eiken voor en zijn buitenplaatsen opgesierd met uitheemse naaldboomsoorten. De tussenliggende cultuurgronden bestaan uit graslanden en akkers. Een groot deel is verpacht en wordt intensief gebruikt. De percelen in eigen beheer kennen een minder intensief gebruik.

De 's-Gravelandse Buitenplaatsen zijn onderzocht op een groot aantal broedvogelsoorten:

- alle broedvogelsoorten die voorkomen op de Nationale Rode Lijst (Osieck & Hustings 1994)
- alle overige zeldzame en schaarse broedvogels (o.a. roofvogels en spechten)
- voor het beheer relevante algemene soorten (o.a. bonte vliegenvanger, spreeuw).

Slechts de volgende tien soorten zijn niet integraal gekarteerd: houtduif, boerenzwaluw, roodborst, winterkoning, merel, zanglijster, goudhaan, koolmees, pimpelmees en vink.

Het inventariseren en vooral het uitwerken van deze soorten kost veel tijd, terwijl de betekenis van deze gegevens voor het beheer van minder belang is.

Tabel 1. Karakteristieken van de Buitenplaatsen.

Plaats	opp. % [ha.]bos	soorten
Bantam	28 73	eik, beuk, grove den
Schaep & Burgh	25 70,1	beuk, eik
Boekestijn	49 56,5	beuk, eik
Spanderswoud	92 20,2	beuk
Hilverbeek	55 44,9	beuk
Spiegelrust	19 0	-
Schoonoord	7 69,2	beuk
Gooilust	97 26,6	eik, beuk, douglas
Corversbos	95 53,6	grove den, douglas, Japanse Lariks, Amerikaanse en zomereik

Opzet en uitvoering

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het SOVON-broedvogelonderzoek (Van Dijk 1993). Tijdens de veldbezoeken zijn van de te inventariseren soorten alle territorium- en nest-indicatieve waarnemingen ingetekend op veldkaarten (1:4500). Deze gegevens zijn bij thuiskomst overgezet op verzamelkaarten per soort. De soortkaarten zijn aan het eind van het veldseizoen geïnterpreteerd volgens bovengenoemde richtlijnen.

Aan alle buitenplaatsen zijn vijf vroege ochtendbezoeken gebracht in de maanden april tot en met juli. Deze begonnen voor of rond zonsopkomst en duurden, afhankelijk van de weersomstandigheden en de activiteit van de vogels, tot in de middag. Nachtvogels zijn zoveel mogelijk in de vroege ochtenduren meegenomen. Daarnaast heeft Hans Blessing (Natuurmonumenten) aan iedere buitenplaats 1-2 avondbezoeken gebracht.

In totaal zijn 6200 minuten (ruim 103 uren) besteed aan veldwerk; de gemiddelde bezoekenintensiteit bedraagt 13,5 minuten per ha.

Resultaten

Op de 's-Gravelandse Buitenplaatsen broedden in 1995 in totaal 65 soorten. Hiervan zijn er 55 gebiedsdekkend onderzocht. Van de gekarteerde soorten zijn er per buitenplaats 7 (Spiegelrust) tot 40 (Gooilust) aangetroffen. Tussen oppervlakte van de buitenplaats en het aantal soorten lijkt geen verband te bestaan.

Twee soorten van de Rode Lijst zijn aanwezig: ijsvogel (6 paren) en groene specht (10 paren). Hoewel het voorkomen van de ijsvogel al sinds de jaren dertig bekend is, lijkt 1995 een topjaar te zijn. De combinatie van biotopen levert hoge dichtheden van zowel watervogels (wilde eend, meerkoet), spechten (grote bonte specht) als struikbroeders (tjiftjaf, zwartkop) op. Opmerkelijk is het vrijwel ontbreken van de zwarte specht, ondanks het grote aanbod aan potentiële ge-

schikt broedbiotoop. sperwer en ransuil zijn schaars, door het weinig voorkomen van dichte bosschages. Tenslotte is het schaarse voorkomen van de appelvink opvallend; niet alleen voor de buitenplaatsen maar ook voor de naburige Utrechtse Heuvelrug (archief SOVON).

Per Buitenplaats

Op Bantam broeden wat minder soorten dan op de buitenplaatsen met een vergelijkbare grootte. Dit lijkt het gevolg van het voorkomen van aaneengesloten oud bos, waarin overgangen naar open biotopen ontbreken. Desondanks is de totale dichtheid hoog. De grote bonte specht is hier relatief talrijk, evenals de grauwe vliegenvanger. Op de overgang naar het Gooisch Natuurreservaat broedt de fluit en in de rododendronstruwelen is de zwartkop in hoge dichtheden aanwezig. Op Schaep en Burgh broeden redelijk veel soorten met in totaal de hoogste dichtheid van alle buitenplaatsen. Dit zal zowel het gevolg zijn van de geringe

Grote bonte specht

Tabel 2. Broedvogels van de 's Gravelandse Buitenplaatsen in 1995

Landgoed Oppervlakte	Bantam 28	Schaap en 25	Boekesteijn 49	Spandersw 92	Hilverbeek 55	Spiegelrust 19	Schoonoor 7	Gooilust 97	Corversbos 95	Totaal 467
Blauwe Reiger								45		45
Knobbelzwaan				1				1		2
Nijlgans		1	1		2					4
Bergeend			1	2	1			1		5
Wilde Eend	1	13	3	10	11	3		17		58
Wespendief		1								1
Havik				1			1	1		3
Sperwer								1	1	2
Buizerd	2	1	1	2	1		1	1	1	10
Torenvalk								1		1
Boornvalk	1	1		1	1					4
Waterhoen		1	1	2	3	1		4		12
Meerkoet	5	12	4	25	12	2	1	17		78
Scholekster					1			1		2
Kievit			1						3	4
Holenduif	7	16	19	13	16		4	21	4	100
Koekoek							1	1	1	3
Bosuil	1		2	3	1			2	1	10
Ransuil								1		1
Ijsvogel	1	1	1	1	1			1		6
Groene Specht		1	1	2	3		1	2	2	12
Zwarte Specht									1	1
Gr.B.Specht	8	7	9	8	4		2	11	10	59
Kl.B.Specht		2	1	1	2			1		7
Witte Kwikstaart		1	1	2	3			2		9
Heggemus	3	3	6	4	3	1		6	2	28
Gekr.Roodstaart			1	2						3
Grote Lijster	1	2	1	3	2		1	2	2	14
Bosrietzanger				1						1
Tuinfluit	3	3	9	5	3	2	1	5	6	37
Zwartkop	9	11	15	11	11	1	3	17	18	96
Fluiter	1									1
Tijftjaf	11	13	17	18	11	1	3	22	21	117
Fitis		3						6	3	12
Vuurgoudhaan	1									1
Grauwe Vlieg.	3	2	2	3	3		1	6	2	22
Bonte Vlieg.	1			1				2	1	5
Staartmees	1	3	2		2		1	2	2	13
Glanskop	1	2	2	4	3		1	7	1	21
Matkop	2	2	1		1				3	9
Kuifmees	1						1		8	10
Zwarte Mees	2									2
Boomklever	6	9	10	12	14		4	23	5	83
Boomkruiper	13	12	18	15	13		4	25	13	113
Wielewaal				1				1		2
Vlaamse Gaai	4	2	3	2	3		1	8	5	28
Ekster				1	2			1	5	9
Kauw	2	4	15	10	20			13	3	67
Zwarte Kraai	1	3	6	7	7			7	3	34
Spreeuw		2	5	4	13			3	2	29
Groenling	1	1	4	1	1			4	1	13
Putter							1			1
Kneu				1						1
Goudvink		2	1		1					4
Appelvink	2	1	2	1	4			1	1	12
Aantal soorten	29	32	33	36	34	7	19	40	30	55
Aantal paren	95	138	166	181	179	11	33	293	131	1227

grootte, waardoor de berekende dichtheid geflatteerd is, als van de aanwezigheid van waterpartijen en oud bos met dode bomen.

Zowel de wilde eend als de meerkoet zijn talrijk. Daarnaast komen diverse holenbroeders als holenduif, grote- en kleine bonte specht, boomklever en boomkruiper in hoge dichtheden voor. Ook struikbroedende soorten (tjiftjaf, zwartkop) zijn overvloedig aanwezig.

Boekesteijn neemt zowel wat betreft het aantal soorten als de totale dichtheid een middenpositie in. Vrijwel geen van de onderzochte soorten komt in een hoge dichtheid voor. Zowel kauw als holenduif zijn echter relatief talrijk. Ook tjiftjaf en boomkruiper broeden er in bovengemiddelde dichtheden. Op het landgoed **Spanderswoud** broedt het op één na grootste aantal soorten. De berekende dichtheid is vrij laag doordat een substantieel deel van het terrein uit open gebied bestaat.

Op **Hilverbeek** broedt het op twee na hoogste aantal soorten, met een totale dichtheid die overeenkomt met Gooilust. Kauw en spreeuw komen hier in de hoogste dichtheden van de buitenplaatsen voor. De combinatie van oud loofbos met verspreid voorkomende oude exoten spreekt menige appelvink aan.

Op **Spiegelrust** ontbreken vogels van open gebieden. Ook het tot Spiegelrust behorende tuinbouwperceel biedt vrijwel geen broedplaats voor de onderzochte soorten.

Ondanks, of wellicht dankzij, de geringe oppervlakte herbergt **Schoonoord** een afwisselende broedvogelbevolking. De totale dichtheid is hoog, vooral door het voorkomen van meerdere paren van boomklever,

boomkruiper, zwartkop en holenduif.

De buitenplaats **Gooilust** is het meest soortenrijk. De blauwe reiger-kolonie van Gooilust bevond zich hier al in de vorige eeuw (Jonkers et al. 1987). Het **Corversbos** is vrij arm aan broedvogelsoorten, waarvan de totale dichtheid buitengewoon laag is. De verklaring hiervoor ligt in het aanwezige jonge bos waar zich relatief weinig soorten thuis voelen. Daarnaast wordt een belangrijk deel van het gebied ingenomen door open ruimtes, waar slechts een enkele kievit broedt.

Per Soort

Een overzicht van de vastgestelde broedvogels is te vinden in tabel 2. Het voert te ver om in dit artikel alle 55 gekarteerde soorten te behandelen, vandaar dat we er een paar, naar wij hopen interessante, soorten uitlechten. De stippen van de roofvogels zijn op verzoek van Natuurmonumenten gecentreerd.

Boomvalk 4 paren.

Op vier buitenplaatsen waren territoria van boomvalken gevestigd (Bantam, Schaep en Burgh, Spanderswoud, Hilverbeek). Twee territoria bevonden zich in loofbos (eik). Een paar broedde in een douglas aan de rand van oud loofbos, het vierde paar broedde vermoedelijk in een oude grove den in oud opgaand loofbos. De totale dichtheid van 0.9 pr/100 ha is hoog te noemen.

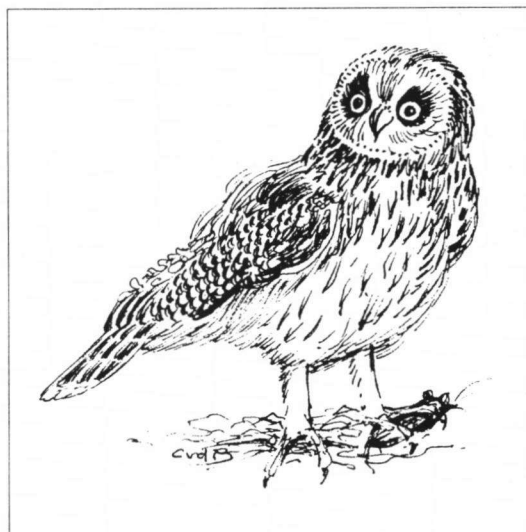
Bosuil 10 territoria.

Verspreid over de buitenplaatsen zijn territoria van bosuilen

aangetroffen. De, vrij hoge, dichtheid komt overeen met de door Jonkers *et al.* (1987) gepresenteerde getallen en behoort tot de hoogste dichtheden van het Gooi en omstreken. Zonder uitzondering ging de voorkeur uit naar beukenlanen en oude beukenopstanden. Het broeden in nestkasten werd dit jaar niet vastgesteld.

Ijsvogel 6 territoria.

Tijdens de eerste ronde (eerste helft april) werden vooral zichtwaarnemingen verricht, zowel van individuen als van paartjes. Met veel moeite werden tijdens de tweede ronde (eind april) op dezelfde plaatsen nog exemplaren waargenomen. Daarna duidde veelal alleen de schrille roep op de aanwezigheid van een ijsvogel. Ondanks uitgebreid zoekwerk is alleen op Boekesteijn een nestholte gevonden. Op andere buitenplaatsen zijn geschikte broedplaatsen in de vorm van ontwortelingskluiten langs waterpartijen aanwezig. Het is natuurlijk mogelijk dat paren midden in het bos hebben gebroed in een vergelijkbare situatie; dit, getuige de waarneming van een ijsvogel op Gooilust die met een noodvaart midden door het bos vloog. Ook zijn

Bosuil

op tal van plaatsen steilwandjes aanwezig, veelal afgeschermd door rododendrons of oevervegetatie, waar de ijsvogel in kan hebben gebroed.

Alleen in topjaren worden vijf of meer territoria vastgesteld op de 's-Gravelandse Buitenplaatsen (Jonkers *et al.* 1987).

Kauw 67 paren.

De kauw komt verspreid over de buitenplaatsen voor en broedt op een aantal plaatsen koloniegewijs. In het algemeen gaat de voorkeur uit naar oud loofbos, met een groot aanbod aan natuurlijke holtes. Waar kolonies voorkomen, zijn meestal meerdere oude, (half)dode bomen aanwezig zoals op Boekesteijn en Gooilust. Een enkel paar broedde op een gebouw (9 procent). Er zijn enkele kleine kolonies gevonden van respectievelijk 9, 5, 3, 3 en 4 paren.

Appelvink 12 territoria.

De appelvink is een kensoort van oude bossen van zowel loof- als naaldbomen. Vanaf de Utrechtse Heuvelrug westwaarts zijn deze biotopen volop aanwezig, maar ontbreekt de appelvink in veel gevallen of komt in lage dichtheden voor. Op de buitenplaatsen zijn nooit veel territoria vastgesteld. Er lijkt, in vergelijking met Jonkers *et al.* (1987) sprake van een toename.

Op de 's Gravelandse Buitenplaatsen zijn territoria gevonden in oud gemengd bos waar beuken en grove den of douglas elkaar afwisselen. Op Schaep en Burgh, Boekesteijn en Hilverbeek bevonden zich territoria in de omgeving van coniferen en taxussen. De gemiddelde dichtheid (berekend over de oppervlakte bos) van 5 pr/100 ha komt overeen met gevonden waarden op landgoedbossen op de zuidflank van de Utrechtse

Heuvelrug (o.a. Broekhuizen) in 1995 (med. R.L. Vogel).

Evaluatie

Soortendiversiteit

Met 65 broedvogelsoorten in 1995 behoren de 's-Gravelandse Buitenplaatsen tot de rijke landgoederen van de regio. Een groot deel van de karakteristieke soorten van (oud) loofbos is sterk vertegenwoordigd. Daarnaast komen meerdere paren van de ijsvogel en de groene specht (beide soorten van de Rode Lijst) in het gebied voor. Van de getelde soorten zijn meerkoet, holenduif, zwartkop, tjiftjaf, boomklever en boomkruiper het talrijkst. Vooral holen- en struikbroeders zijn zeer goed in het gebied vertegenwoordigd.

Dichtheden

De dichtheden van alle broedvogelsoorten gezamenlijk (in paren per 100 ha landschap) is op de meeste buitenplaatsen hoog. Dit geldt vooral voor Schaep en Burgh en Schoonoord (resp. 550 en 470 pr/100 ha). Daarna volgt een middengroep bestaande uit Bantam, Boekesteijn, Hilverbeek en Gooilust (300-350 pr/100 ha). De dichtheid op Spanderswoud en Corversbos is laag. Op Spiegelrust broeden weinig soorten. De cultuurgronden tussen de lanen en bosdelen vervullen een geringe rol als broedgebied; vogels kunnen er echter wel fourageren (o.a. holenduif, kauw). Langs de sloten en vaarten broeden hoogstens wat meerkoeten en een enkel waterhoen. Wanneer we kijken naar de dichtheid berekend over de oppervlakte bebost gebied (dus exclusief cultuurgronden) komen Gooilust en Spanderswoud als beste uit de bus (ca. 800 pr/100 ha). Het lijkt dus vooral de grote afwisseling op deze buitenplaat-

sen te zijn, die bijdraagt aan de grote avifaunistische waarde. Schaep en Burgh, Schoonoord, Boekesteijn en Hilverbeek nemen een middenpositie in (580-690 pr/100 ha). Vlak daarachter volgt Bantam (430 pr/100 ha). Zowel Corversbos als Spiegelrust zijn van vrij geringe betekenis voor broedvogels.

Ontwikkelingen

Ondanks dat de 's-Gravelandse Buitenplaatsen nooit als geheel zijn gekarteerd, zijn er van de diverse onderdelen uit verschillende jaren broedvogeltellingen voorhanden (zie o.a. Van Beusekom 1980; Jonkers *et al.* 1987; Ruitenbeek *et al.* 1990, Vereniging Natuurmonumenten 1981, 1982, 1987). Hierdoor zijn enkele ontwikkelingen in grote lijnen aan te geven.

Tot de toegenomen soorten behoren de roofvogels, die na de ineenstorting van de populatie in de jaren zestig vooral in de jaren tachtig sterk toegenomen zijn (Bijlsma 1993). Tevens valt op dat enkele holenbroeders van oud loofbos (grote bonte specht, boomklever, boomkruiper, grauwe vliegenvanger) zijn toegenomen. Het bos wordt ouder, en dus geschikter voor deze soorten.

Een derde groep van soorten die is toegenomen, betreft struikbroeders. Een markante toename is geconstateerd bij zwartkop, tjiftjaf en in mindere mate ook bij tuinfluiter.

Een aantal soorten van oud loofbos is afgenomen; het gaat hierbij vooral om kauw, holenduif (lokaal), spreeuw en gekraagde roodstaart. De eerste drie zijn behalve van broedgelegenheid ook afhankelijk van het voedselaanbod op de aangrenzende cultuurgronden. Is er nu sprake van een afname van de hoeveelheid broedholtes, bijvoorbeeld door het aftakelen van een

bepaalde generatie bos, waardoor het aanbod aan broedholtes tijdelijk afneemt, of is het voedselaanbod in de omgeving afgenomen?

Fazant en tortelduif zijn in 1995 niet meer aangetroffen als broedvogel. Eerstgenoemde soort heeft zich niet kunnen handhaven, nadat er geen vogels meer werden uitgezet. De tweede soort heeft zowel te lijden van het verdwijnen van jonge bossen (broedplaats) als van intensivering van het gebruik van cultuurgronden; daarnaast spelen waarschijnlijk ook de omstandigheden in het overwinteringsgebied een rol. De afname is ook elders in Noord-Holland vastgesteld (Ruitenbeek et al. 1990). Dit zou vooral pleiten voor de tweede oorzaak.

De overige soorten zijn over het algemeen constant gebleven in aantal broedparen. Bij de soorten die slechts met een enkel paar vertegenwoordigd zijn is het ook moeilijk om trendmatige ontwikkelingen vast te stellen. Van enkele soorten (o.a. glanskop, goudvink en witte kwikstaart) die schaars noch algemeen zijn, is echter wel duidelijk dat ze stabiel zijn gebleven.

Effecten van het beheer

Doordat de buitenplaatsen vrij klein zijn en er pas recent een nieuw beheer (verwijderen exoten, toename dood hout) is ingezet, kunnen nog nauwelijks concrete relaties tussen het veranderde beheer en broedvogelbevolking worden gelegd. De dichtheid van vogelsoorten die van dood en rottend hout gebruik maken is echter groot. Daarnaast zijn voor de ijsvogel gunstige broedgelegenheden ontstaan doordat omgewaaide beuken, met hun ontwortelingskluit, ongemoeid worden gelaten.

Recreatie

Heeft de toegenomen recreatie, op alle buitenplaatsen in het algemeen en Boekesteijn in het bijzonder, een effect gehad op de broedvogelbevolking? Het is niet waarschijnlijk dat recreatie de belangrijkste oorzaak is voor de achteruitgang. Voor broedvogels die op alle buitenplaatsen afnemen zijn meestal andere factoren aan te voeren. Op Boekesteijn is bij een aantal soorten sprake van een duidelijke afname; echter niet specifiek de grondbroeders en -foeraerders die het meest gevoelig zijn voor recreatie. De relatief lage dichtheid in het bos in vergelijking met Schaep en Burgh is frappant, omdat er op Boekesteijn juist veel structuurrijke zoomvegetaties voorkomen en er tevens volop oud bos met veel broedgelegenheden is. Mogelijk toch een negatief effect van de hoge recreatiedruk.

Het rapport over de Buitenplaatsen is te bestellen door f15,- (incl. verzendkosten) over te maken op giro 2905988 t.n.v. SOVON o.v.v. rapport 's-Gravelandse Buitenplaatsen '95.

Norbert D. Kwint & John van Betteray per adres SOVON Vogelonderzoek Nederland Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen, tel. 024-6848111.

Literatuur

Van Beusekom R.F.J. 1980. De broedvogels van Schaep en Burgh 1980. Intern rapport Vereniging Natuurmonumenten. Natuurmonumenten, 's Graveland.

Bijlsma R. 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse Roofvogels. Schuyt en Co, Haarlem.

Van Dijk A.J. 1993. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON, Beek-Ubbergen.

Jonkers D.A., Kole R.A. & Taapken J. 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Uitgave VWG Gooi en omstreken. Hilversum.

Kwint N.D. 1995. Broedvogels van de 's-Gravelandse Buitenplaatsen. SOVON-inventarisatie-rapport 1995/12. Beek-Ubbergen.

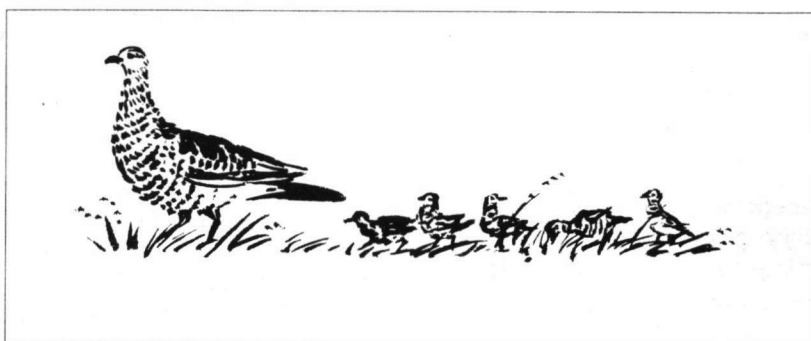
Osieck E.R. & Hustings F. 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland. Technisch rapport 12. Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Ruitenbeek W., Scharringa C.J.G. & Zomerdijk P.J. 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland & Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

Vereniging Natuurmonumenten 1981. Buitenplaats Schaep en Burgh, beheersplan. Natuurmonumenten, 's Graveland.

Vereniging Natuurmonumenten 1982. Beheersplan buitenplaatsen Spanderswoud en Hilverbeek. Natuurmonumenten, 's Graveland.

Vereniging Natuurmonumenten 1987. Bantam beheersplan 1967 t/m 1995. Natuurmonumenten, 's Graveland.

Fazant

Over de groei van het aantal broedparen van de nijlgans in onze regio is het een en ander bekend, maar over de ruigebieden van deze nijlganzen weten we nog vrijwel niets. Een waarneming op het Eemmeer door Dick Jonkers, kan een nieuw licht werpen op deze kwestie.

Pieter Schut

Randmeren mogelijk geschikt ruigebied voor de Nijlgans

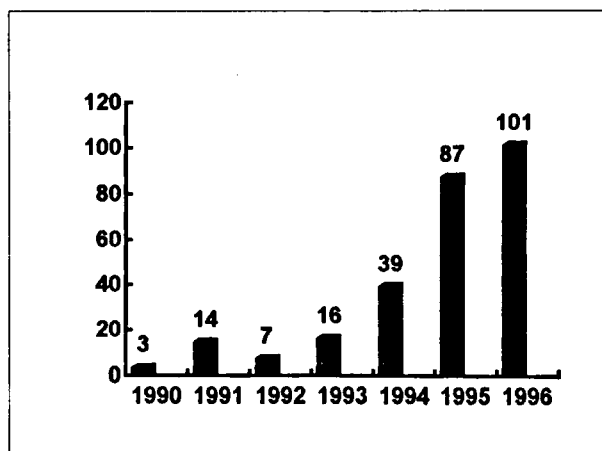
Uit alle cijfers blijkt nog steeds dat het aantal broedparen en het aantal waarnemingen van nijlganzen in ons land toeneemt. De exotische vogel, die minder dan dertig jaar geleden alleen maar in watervogelcollecties voorkwam, is inmiddels een bekende verschijning geworden in grote delen van ons land. In ons werkgebied broedden naar schatting zestig paren, landelijk ligt dit aantal inmiddels op vele honderden. Die nijlganzen zijn behalve in onze omgeving voornamelijk te vinden in het Noord- en Zuidhollandse duinengebied en in het gehele Nederlandse grote rivierengebied en in delen van Noord-Brabant.

Nijlganzen broeden al vroeg in het seizoen en hebben weinig natuurlijke vijanden. Al in het tweede levensjaar kunnen de meeste nijlganzen zich voortplanten. Het gevolg hiervan is dat na de broedtijd steeds grotere groepen van deze vogel gezien kunnen worden, tot enkele tientallen exemplaren aan toe. In ons werkgebied zijn in het najaar waarnemingen van groepen met meer dan twintig exemplaren geen uitzondering meer. De stijging van het aantal waarnemingen in de winter wordt ook geïllustreerd door de cijfers van de midwintertelling in ons werkgebied in tabel 1.

Na het broedseizoen

In het najaar zoeken nijlganzen plaatsen op om gezamenlijk te ruien. Op die plaatsen maken de vogels groepsgewijs de slagpen-rui door. Over de ruiplaatsen van de nijlgans in onze regio is tot nu toe niets bekend. Wel weten we dat bijvoorbeeld langs de Gelderse IJssel, bij Doesburg, een grote ruiplaats is. Hier werden tot driehonderd exemplaren geteld (Van den Bergh). In de Osdorper Binnenpolder, aan de westelijke zijde van Amsterdam, worden buiten het broedseizoen regelmatig grote groepen gezien van 50 tot 75, zelfs tot 180 dieren (Melchers et. al). Op een weiland bij Huis te Vogelenzang in Vogelenzang werd op 28 januari 1996 een groep van 160 exemplaren gemeld (Vogeljaar 44(2):95). Een waarneming van Dick Jonkers geeft een indicatie over de plek waar mogelijk veel van de "Gooise" nijlganzen ruien: in rustige afgelegen plekken in het Gooi- en het Eemmeer. Dick

zag op 22 oktober 1995 42 nijlganzen bij elkaar op een eilandje ten zuiden van het eiland de Dode Hond in het Eemmeer. Een dergelijk grote groep is in onze regio nooit eerder gemeld. Wel is er een waarneming bekend van 38 nijlganzen in de Bethunepolder bij Maarssen, net buiten ons werkgebied (med. C. de Rooij), maar deze vogels werden gezien op 13 januari 1995 en in januari heeft de nijlgans de rui al achter de rug en staat zijn broedseizoen voor de deur. Het bebroeden van de eieren duurt een maand en er zijn in onze omgeving (Bantam, Bussum) al in de loop van maart nijlganzen met jongen gezien.

Tabel 1. Nijlganzen in Gooi en Omstreken tijdens de midwinterwatervogeltelling.

Er zijn twee redenen waarom het belangrijk blijft om zoveel mogelijk gegevens over de nijlgans te verzamelen, ook in Gooi en Omstreken. Ten eerste is de soort relatief "nieuw" en het is interessant om vernieuwingen vast te leggen. Maar misschien belangrijker is dat de nijlgans als exoot een redelijk onbeschermd leven leidt. De soort heeft een slechte naam, omdat het andere, inheemse, soorten het leven onmogelijk zou maken. Het blijft goed om hier op te letten. Er zijn immers wel agressieve daden gezien bij nijlganzen in gevangenschap (tot en met het verdrinken van merels aan toe), maar van serieuze agressie van nijlganzen die de vrijheid hernoemen hebben, is in ons gebied vrijwel niets bekend. Wel is het bekend dat de nijlgans vogels (inclusief soortgenoten) niet duldt in de omgeving van zijn broedplaats. Steeds vaker komen er ook meldingen van broedgevallen op hoge posities, zoals kerktorens, roofvogel-

Nijlgans

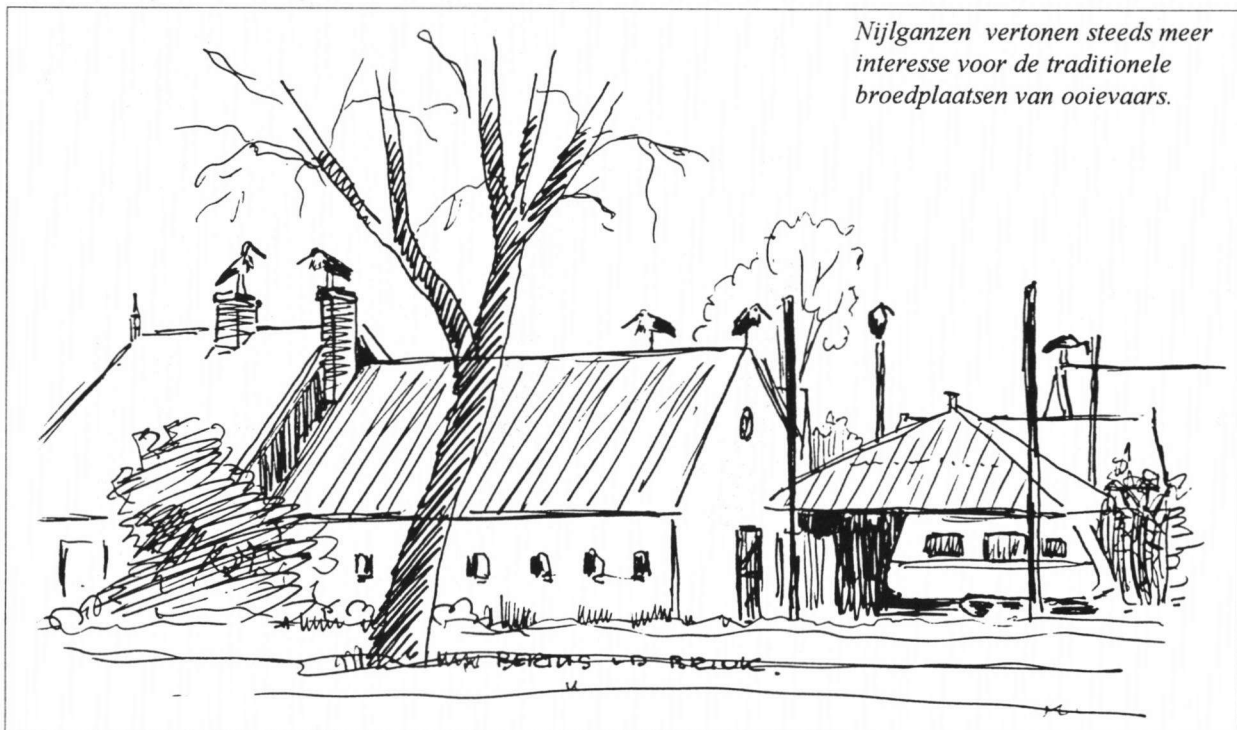
nesten en paalnesten, die eigenlijk bestemd zijn voor ooievaars. Hier schroomt de nijlgans niet om de oorspronkelijke bewoners te verjagen. Dit gedrag leidt, ook onder vogelaars, tot discussie. Wat moeten we met deze indringer, die ook nog een vechtersbaas is? Volgens de Jachtwet is de soort in elk geval vogelvrij. Zoals we al in

een vorige Korhaan schreven heeft minister Van Aartsen de nijlgans en ook de rosse stekelstaart onlangs aangewezen als niet inheemse faunasoorten. De consequentie hiervan is dat de soort bejaagbaar is.

Al met al reden genoeg om te proberen meer te weten te komen van deze mooie vogel. Maak nog eens een waarnemingskaartje wanneer je de nijlgans ziet. Let daarbij op groepen en bijzonder gedrag.

Literatuur

- Bergh, L. van den. 1993. De nijlgans, een avifaunistische aanwinst, of een probleemvogel? Argus 2.
- Melchers, M. en R. Daalder. 1996. Sijsjes en Drijfsijsjes. De vogels van Amsterdam. Schuyt & Co, Haarlem.
- Schut, P. 1994. De nijlgans is een blijvertje in het Gooi en de Vechtstreek. Korhaan 28 [5] 131-134.
- Schut, P. In voorbereiding. Midwinter-watervogeltelling 1996.
- Sovon, 1987. Atlas van de Nederlandse vogels. Sovon, Arnhem: 108.

Nijlganzen vertonen steeds meer interesse voor de traditionele broedplaatsen van ooievaars.

Koekoeken staan erom bekend dat zij hun eieren in nesten van andere vogels leggen. De gastouders broeden het ei uit en krijgen de zware taak om het uitgekomen koekoeksjong groot te brengen. De bijzondere gedragingen van onze vogel-van-het-jaar nader belicht.

Dick A. Jonkers

Koekoek zoekt gastouders

Broedparasitisme beperkt zich niet alleen tot onze koekoek. De in Zuid-Europa levende kuifkoekoek vertoont hetzelfde gedrag. Verder komt het verschijnsel voor bij de voornamelijk in Afrika voorkomende honingspeurders, de in Noord- en Zuidamerika levende troepialen en ook bij de weervogels die hun verspreiding in het Ethiopische en Oriëntaalse gebied en in Australië hebben. De Zuidamerikaanse koekoekseend tenslotte sluit de rij.

Na aankomst in het broedgebied, meestal zo in de loop van april, beginnen de mannetjes hun territorium af te baken. Hun luide roep klinkt in die periode overal in hun leefgebieden. De vrouwtjes arriveren ongeveer tien dagen later en dan begint het speuren naar geschikte gastouders. Deze wor-

Koekoek

den waardvogels genoemd. De vrouwtjeskoekoek kiest de toekomstige gastouders (pleegouders) door vanaf een zitplaats soms urenlang hun doen en laten, vooral de vliegbewegingen met nestmateriaal, te volgen. Ook maakt het vrouwtje hiervoor zoekvluchten. De reacties van het aankomende broedpaar helpen de koekoek eveneens bij het de weg wijzen naar de nestplaats. Daarna gaat de koekoek te voet op zoek naar het nest en bezoekt dit net zo lang tot er een of meer eieren in liggen.

De broedperiode van de gastouders verschilt van soort tot soort en de koekoek moet daar rekening mee houden. De legperiode strekt zich daardoor uit van 40 - 46 dagen. Als er een legsel is, benadert de koekoek tijdens de afwezigheid van de ouders heimelijk het nest en legt er razendsnel een ei in. Daarvoor heeft zij al met de snavel een ei of jong uit het nest verwijderd en het ergens anders naar toe gebracht. De koekoek doet aan risicospreiding want een vrouwtje ziet kans om elke twee dagen een ei te leggen, wat kan leiden tot een totaal van achttien eieren per broedseizoen.

Het ei wordt niet alleen in open, maar ook in halfopen nesten, in nissen en gesloten nesten gede-

poneerd, zoals bijvoorbeeld van tijftjaf en winterkoning. Op Oranje Nassauoord bij Wageningen, waar vroeger tientallen jaren achtereen nestkasten zijn gecontroleerd, trof men vanaf 1918 zelfs geregeld koekoekseieren in nestkasten aan!

Om in dit soort vreemde nestplaatsen een ei te leggen klemt de koekoek zich vast en drukt het uiteinde van de eileider tegen de nestopening aan. Het zal duidelijk zijn dat in die gevallen geen ei uit het nest verwijderd kan worden. Zonder menselijke hulp kan het koekoeksjong de nestkast niet eens verlaten. Koekoekseieren worden niet altijd geaccepteerd. Soms wordt zo'n ei uit het nest gegooid, overbouwd met nestmateriaal of verlaten de vogels het nest voor goed.

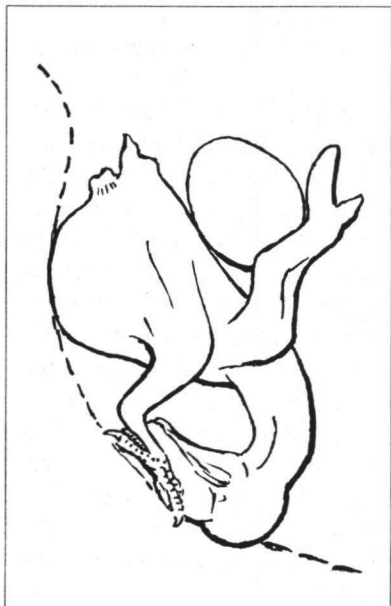
Grootte

De kleur en tekening van het ei zijn zoveel mogelijk aangepast aan dat van de gastouder, maar

onderscheidt zich daarvan door zijn grootte, die gemiddeld 22 x 16 mm is. Lang niet alle vogelsoorten zijn geschikt om als gastouder op te treden. Geschikte nesten voor de eileg, overeenkomstige grootte van de eieren, niet te grote jongen en geschikt voedsel zijn factoren die onder andere meespelen.

In Nederland is van tenminste 27 vogelsoorten vastgesteld dat zij als waardvogel fungeerden. In oude literatuur wordt voor Europa een aantal van 125 soorten vermeld, maar de meest recente literatuur komt niet verder dan honderd soorten. In grootte loopt het aantal waardvogels uiteen van grote lijster tot goudhaantje. De meest geparasiteerde soorten in Noordwest - Europa zijn de graspieper in de open gebieden, de kleine karekiet in de waterrijke terreinen met riet en de heggemus in de bossen en struwelen.

De klassieke houding van een pasgeboren koekoeksjong, gereed om het ei van de waardvogel uit het nest te werken (Tekening volgens Heinroth).

Als de jonge koekoek geboren is stelt hij de eerste dag van zijn geboorte alles in het werk om in het nest aanwezige eieren of jongen over de rand te werken. Een tweede koekoeksei of jong, dat incidenteel ook wel eens in een nest ligt, ondergaat hetzelfde lot. Voor de pleegouders breekt een zware tijd aan. De groeiende jonge koekoek vraagt zeer veel voedsel. Het voedselgebruik van een jong staat gelijk aan een nest van zes kleine zangvogels. Omdat het langer duurt voordat de koekoek het nest verlaat moeten de voerende vogels langer voeren dan normaal. Uiteindelijk na een nesttijd van 19 - 24 dagen verlaat de jonge koekoek het nest.

Geraadpleegde literatuur

Cramp, S., 1985. The birds of the Western Palearctic. Vol. IV. Terns to Woodpeckers: 413. Oxford University Press, Oxford/New York.

Glutz von Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer, Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 9. Columbiformes - Piciformes: 182 -213. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.

Heinroth, O. u. M., 1926. Die Vögel Mitteleuropas. Band I: 31. Bermühler Verlag, Berlin - Lichtenfeld.

Makatsch, W., 1953. Unser Kuckuck. Die Neue Brehm Bücherei. Akademische Verlagsgesellschaft Geest & Portig, Leipzig.

Pelt Lechner, A.A. van, 1910 - 1913. Oölogia Neerlandica. Eerste deel. Nijhoff, 's - Gravenhage.

Plantenziektkundige Dienst, 1928. Verslag der Ornithologische afdeling over 1927: 27.

Koekoek

HAANTJES

Rubriek voor niet-commerciële mededelingen van/aan Korhaanlezers

PRESENTATIE

Ter promotie van de vogels en onze vogelwerkgroep heeft de subgroep Communicatie (in de personen van Bertus v.d. Brink en Paul Keuning) een presentatiewand gemaakt, die trouwe leden inmiddels wel kennen van de clubavonden. Heeft u tips voor bijeenkomsten waar de vogelwerkgroep niet mag ontbreken (braderie, milieumarkt, speciale evenementen etc.)? Geef dit dan door aan Paul Keuning. Tel.: 035-5268281.

KLEINE JAGER

Door een misverstand is in het artikel in de vorige Korhaan over de vondst van een kleine jager bij Muiderberg een cruciale fout geslopen, die we bij deze graag rechtzetten. De dode vogel werd niet gevonden op 9 februari 1995, maar op 2 september

1995. Onze excuses aan de auteur, Dick Jonkers.

KIEVIT IN DE STAD

De heer J. Postma schrijft ons dat hij begin april van dit jaar, het was mooi weer maar gemeen koud, comfortabel met zijn vrouw voor het raam zittend plotseling in het Busken Huetplantsoen in Hilversum enkele echte kieviten zag. 'Dit had ik nog nooit eerder gezien' schrijft hij, 'maar achteraf

heb ik gehoord dat ze op verschillende plaatsen in Hilversum gezien zijn.'

VAKANTIEHUIS

Welke rustzoeker(s) willen van 8 tot 21 september (2 weken) op ons huis in de Achterhoek passen? Vrijstaand landelijk gelegen huis in 't groen, grote tuin, comfortabel, in schitterende omgeving. Wandelen, fietsen, koeien, vogels. Ben en Door Vermeulen. Tel. 0575-465556.

ADVERTEREN

De rubriek Haantjes in de Korhaan is bedoeld voor niet-commerciële mededelingen. Maar gewoon adverteren kan ook. Neem voor tarieven en voorwaarden contact op met Jacques Meijer, telefoon 0294-416502. Ook op deze manier steunt u de vogelwerkgroep.

Bertus van den Brink in actie achter de presentatiewand van de Vogelwerkgroep.

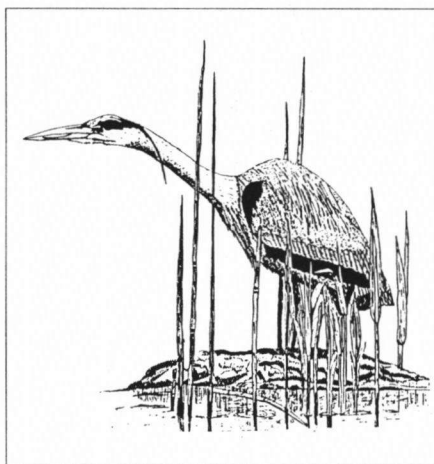

Ook de Amsterdamse vogels zijn nu in kaart gebracht. Sijsjes en Drijfsijsjes is een prachtige avifauna van de hoofdstad. Maar het staat ook vol met leuke verhalen over de vaak zeer bijzondere gewoontes van vogels.

Saskia Belleman

Alle sijsjes en drijfsijsjes van Amsterdam in kaart gebracht

Halsbandparkieten? Nooit van gehoord. Watersnippen, krak-eenden en kiekendieven? Wat veel Amsterdammers betreft bestaan er twee soorten vogels: Sijsjes en drijfsijsjes. Lekker overzichtelijk. De wereld is er voor hen onlangs een stuk ingewikkelder op geworden, door de presentatie van het boek *Sijsjes en drijfsijsjes van het Amsterdamse Bureau Stadsecologie*. Tientallen vogelliefhebbers brachten de Amsterdamse vogelbevolking in kaart en stuitten zo op zeker 140 soorten. Ze troffen waterrallen, snorren, bosrietzangers en grote karekieten aan in het Westelijk Havengebied en op de sterk vervuilde voormalige stortplaats Diemerzeedijk. Bergeenden en scholeksters vliegen vrolijk rondom Schiphol en gierzwaluwen en Turkse tortels doen zich graag tegoed aan eetbaar afval midden in de stad. Amsterdam een stenen jungle waar niets groeit of bloeit? Dat was al moeilijk vol te houden na de verschijning van twee vorige boekwerken. Haring in het IJ, over het rijke leven in Amsterdamse wateren, is sinds de verschijning in 1991 een regionale bestseller. Drie jaar later volgde *Van muurbloem tot straatmadelief* waaruit bleek dat in Groot-Amsterdam, een gebied van 320 vierkante

Blauwe reiger

kilometer, ruim 800 verschillende soorten planten voorkomen, waarvan er 70 op de Rode Lijst van bedreigde soorten staan.

De natuur had status gekregen in Amsterdam, maar dat gold nog niet voor de vogels. Juist over de meest zichtbare dieren in de stad was geen overzicht beschikbaar. Het laatste complete werk over de gevederde vrienden stamde uit 1937. In 1990 verscheen *Broedvogels in Noord-Holland*, maar de regio Amsterdam schitterde als een witte vlek op de overzichtskaarten. Sijsjes en drijfsijsjes vult de laatste leemte.

Tientallen vogelaars gingen er voor op pad, telden de dieren, schreven stukken en maakten tekeningen. Honderd procent compleet is het boek niet, zeg-

gen de samenstellers Martin Melchers en Remco Daalder. „Al zoek je nog zo goed, er glipt altijd wel een vogeltje doorheen.”

Stadsnomade

Zo niet de kneu. Die noemen de vogelaars geheel in stadsterminologie een „echte stadsnomade”. De kleine vinken volgen de aftakeling, leven op opgespoten terreinen en worden verdreven door huisje-boompje-beestje-mensen, de aanleg van parkeerplaatsen en de uitbreiding van de havens.

De putter gedijt ook goed in de stad. Met een paar boompjes, of die nu in een havengebied of een hofje staan, is de vogel al tevreden. „Daar heb je weer zo'n soort. Je maakt je druk om de natuur in Nederland, je protesteert tegen kantoorbouw en wegeaanleg, je wordt zelfs lid van de Vogelbescherming en daar heb je weer zo'n vogel die ondanks alle ellende juist enorm vooruitgaat. Koren op de molen van de mensen die menen dat de natuur zich wel aanpast, wat er ook in de wereld gebeurt”, verzucht auteur Daalder. Natuurlijk ontbreekt de stadsduif niet in het overzicht. Sinds Gert en Hermien is er geen Nederlander meer die niet weet dat die in grote getalen voorkomen op de Dam. Ze leven van granen en

---

brood, maar ook van rondslingerende snacks. De auteurs maken dan ook onderscheid tussen het „slanke, macrobiotische type en het soort dat meer op heeft met Febo.”

Toch is het niet de duif met wie de Amsterdammers de meest innige relatie onderhouden. Dat is de blauwe reiger. Die staat in Frankendaal in de Watergraafsmeer in de deuropening van de keuken te wachten op voedsel. Als dat te lang duurt stappen ze zelfs naar binnen om te kijken of er nog een viskop te bietsen valt.

Een opmerkelijke vriendschap, want dertig jaar geleden beschouwde de mens de reiger als een vijand. De vogels aten vis, maar de mensen ook. Die situatie is 180 graden omgeslagen. Zó sterk dat sommige reigers het dagprogramma van mensen nauwkeurig bestuderen en volgen. Er zijn er die om half twee in Betondorp staan, om half vier bij de pinguïnrots in Artis en daarna gaan ze nog even snel naar het bejaardenhuis aan de Zeeburgerdijk. In Betondorp kloppen ze op de deur als het voer te lang op zich laat wachten

en bij sommige slagerijen wandelen ze doodleuk naar binnen. „Misschien leren de reigers nog wel eens om ijskasten open te maken of mensen hun huis-sleutels te ontfutselen”, verzucht één van de auteurs van Sijsjes en drijsijsjes.

(Saskia Belleman is redacteur van het Algemeen Nederlands Persbureau ANP).

Literatuur

Melchers, M. en R. Daalder. 1996 Sijsjes en Drijsijsjes. De vogels van Amsterdam. Schuyt en Co, Haarlem.

Wegwijzer voor aankomende vogelaars

Op Woensdag 19 juni 1996 werd in de Heimans & Thijssen-bibliotheek van de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie (IVN) het eerste exemplaar van het boek WEGWIJZER VOOR AANKOMENDE VOGELAARS door Vic Langenhoff aangeboden aan de hoofddirecteur van de Vereniging Natuurmonumenten, mr. Frans Evers.

Een boek dat nu eens niet bestemd is om de herkenning van vogelsoorten in alle delen van de wereld mogelijk te maken, maar dat zich richt op het leven van de vogels. Op een enthousiaste manier neemt de auteur jonge en aankomende vogelliefhebbers mee naar achtertuinen, bossen, heiden, velden en kuststreken om hen de unieke vogelrijkdom van Nederland te laten zien.

Volgens prof.dr. K.H. Voous die het voorwoord verzorgde, 'wordt de lezer meegevoerd, soms zelfs meegesleept, langs alle facetten van de vogelkunde die door eenvoudige waarnemingen in het veld te ontdekken zijn'. De

lezer wordt de weg gewezen naar het genot van het kijken en luisteren naar vogels en wordt vertrouwd gemaakt met hun gewoonten en hun leefgebied. Bij het lezen van dit boek worden zelfs de bekende vogels bijzonder. Maar ook krijgt de lezer informatie over het gebruik van een vogelkijker. Welke vergroting moet je kiezen en welke merken zijn het beste? Bovendien worden er voor de aankomende vogelaar een groot aantal tips gegeven over: interessante vogelgebieden, het bijhouden van een vogeldagboek, onderzoeksprojecten voor vrijwilligers en het belang van vogelverenigingen voor de beginnende vogelaar. Uniek aan dit boek is dat het een vogelkalender bevat. Van maand tot maand wordt verteld wat je vrijwel zeker te zien en te horen kunt krijgen. Het aardige is dat de vogelkalender ook echt in januari begint, dat wil zeggen: het is de maand waarin de stilstand van de winter wordt doorbroken door de eerste verschijnselen van het prille voorjaar.

'Wegwijzer voor aankomende vogelaars' kwam tot stand in samenwerking met SOVON Vogelonderzoek Nederland, IVN Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie en Vogelbescherming Nederland.

Vic Langenhoff was jarenlang verbonden aan het dagblad (later weekblad) De Tijd en eindredacteur van het maandblad Natuur en Milieu. Daarnaast publiceerde hij in tal van tijdschriften en boeken over natuur, milieu en landschap. In 1993 maakte hij naam met 'Weer en natuur van dag tot dag'. De tekenaar Jan Weenink is vooral bekend om zijn prachtige tekeningen voor het tijdschrift Vogels en het blad Dier en Vriend. Daarnaast heeft hij een eigen kalender en maakt hij kerstkaarten. Tevens valt zijn werk te bewonderen op exposities.

Paperback
Omvang 176 blz.
formaat 15,5 x 23,5 cm
30 full color en 10 zw/w illustraties
prijs f 39,90 / BEF 798
ISBN 90 5546 027 3 * NUGI 410/823

Een trap of toch geen trap, dat is de vraag. Het antwoord kan Gerard van Hofwegen niet met zekerheid geven. Maar door zijn waarneming in Naarden is hij definitief toegetreten tot het grote legioen van de vogelaars.

Gerard van Hofwegen

Was het een grote trap of een nijlgans in Naarden?

Oud Naarden, zondagmiddag 24 maart. Koud, rustig weer; de lente aarzelt nog. Ik loop het landgoed rond. Daarna sta ik even stil aan de rand van het verdiepte weiland aan de Oud Huizerweg. Achter me de verstillde boerderij. Geen wandelaars of fietsers, laat staan auto's te bekennen.

Verderop in het dorre gras staan twee grote vogels; in het weiland, zo'n 60 meter van me af, schat ik. De waakzame koppen draaien op donkere, krachtige halzen. De romp is overwegend roestbruin. Zijn dit ganzen? Ik heb geen kijker bij me, ben geen echte vogelaar. Langzaam loop ik het weiland in. Tot zo'n 40 meter nader ik. Dan zetten ze zich energiek in beweging.

Ruimschoots kniehoogte schat ik ze. Nu valt me op dat er niets van zwemvliezen te bespeuren is. De soepele tred wordt sneller als ik versnel: rennerig, struisvogelachtig haast. Ze laten me niet meer dichterbij komen. Ik hoor een paar keer het geluid: een beetje schor, en tussen blazen en fluiten in. Ze nemen een voorsprong en buigen af langs de sloot, de koppen opletterend rondraaiend. Dan sta ik stil en loop terug naar mijn fiets.

's Avonds blader ik door mijn vogelgids (Cerny, uitg. Thieme). Daar staan ze plotseling voor me zoals ik ze zag. "Grote trap" zou

het moeten zijn. Uit de beschrijving merk ik dat zo'n waarneming wel erg onwaarschijnlijk is. "Ja, ja, de leek en de bijzondere vondst", denk ik bij mezelf. Maar verder vind ik in de gids niets dat er ook maar op lijkt.

De volgende ochtend vogelaar Bertus gebeld; die ken ik van het IVN. Hij gaat die dag nog kijken, maar ziet niets. Dan heb ik nog een oom om te bellen, een gerenommeerd vogelaar in Friesland. Hij blijkt nooit, ook niet in het buitenland, een grote trap gezien te hebben, maar is ook niet uit op bijzondere waarnemingen. Hij hield er sterk rekening mee dat ik nijlgansen had gezien, totdat ik de poten beschreef. Hij zal nog nagaan of er andere waarnemingen zijn. "Het was een rare winter", stelt hij. "Zeker in het Oostduits/Poolse deelareaal van de grote trap. Je weet dus maar nooit."

Na de telefoongesprekken heb ik een afbeelding van de nijlgans gezocht. Staat niet in mijn vogelgids, maar de encyclopedie bood uitkomst. "O ja", dacht ik. "Zo'n bruinige gans met een markante oogvlek. Die heb ik wel vaker gezien."

Een dag of vijf later ging ik terug naar Oud Naarden, ditmaal met foto toestel en kijker. Wie weet... Van verre zag ik al twee grote roestbruine vogels in het weiland. Terwijl ik mijn kijker aan 't

zoeken was wierp ik nog een blik met het blote oog (ik was hooguit 40 meter van ze vandaan) en zag de lichte halzen en de donkere oogvlek. "Nijlgansen", dacht ik. Tegelijk kwam weer de twijfel van de leek en de bijzondere vondst: Waarom nou twee nijlgansen en precies hier? Zou ik me toch zo vergist kunnen hebben?

"Niet die kijker pakken", dacht ik toen. "Eerst doen wat je zondag deed."

Vlak naast me was een boer bezig in een mestvaalt. Ik vroeg hem permissie het weiland in te lopen en wees op de ganzen. "Die zijn hier regelmatig deze winter", reageerde hij. Mijn twijfel nam toe. Ik naderde de nijlgansen zonder moeite tot een meter of tien. Toen kwamen ze op gang; vrij kwiek voor een gans, maar toch als ganzen: wat zwoegend lopend. Ik zag de lichte halzen en de donkere oogvlek. Ik zag de roodachtige poten met duidelijke zwemvliezen. Toen ik mijn pas versnelde konden zij dat niet. Ze gingen kleurrijk op de wieken en streken aan de andere kant van de sloot neer. Toen pakte ik m'n kijker. Mooie vogels toch, die nijlgansen. Verder was er niets in de omgeving te bekennen. Teruglopend naar mijn fiets zakte de twijfel weg: Dát waren ze niet, die van zondag.

Later werd ik gevraagd er een stukje over te schrijven. Dit stukje, van de leek en de onwaarschijnlijke waarneming. Ik voel me er wat dwaas bij: De doodgewoonste vogels moeten nog een wereld voor me doen opengaan.

Ons lid Dick Jonkers tekent bij dit verhaal aan dat het erg onwaarschijnlijk is dat op de bewuste plek de grote trap is waargenomen. Dit baseert hij mede op de omschrijving, gegeven door Gerard van Hofwegen.

Maar, zoals elke vogelaar weet: niets is onmogelijk. Mochten er vogelaars zijn die dit verhaal kunnen bevestigen of aanvullen of die anderszins willen reageren: altijd welkom.

Meer over vreemde ganzen in de Eempolders en elders

In een reactie op het artikel in de vorige Korhaan van Marc van Houten over een mogelijke hybride van een Canadese gans met een kolgans schrijft Prof. Dr. K.H. Voous ons het volgende:

In tegenstelling tot wat in het artikel wordt gesuggereerd zijn er talrijke bastaard-combinaties van zowel de canadese gans als de kolgans bekend. Ongeveer de helft van de gevallen zal op situaties in gevangenschap betrekking hebben. Ik vond de volgende combinaties, maar heb de meest recente literatuur niet geraadpleegd.

De bastaardcombinaties bij soorten van de familie ANATIDAE zijn bijna eindeloos.

Van de KOLGANS zijn hybriden bekend met:

- zwaangans
- sneeuwgans
- rietgans

- keizergans
- kleine rietgans
- brandgans
- dwerggans
- rotgans
- grauwe gans
- indische gans
- nijlgans
- grijskopgans (chloephaga poliocephala uit Zuid Amerika)

Van de CANADESE GANS zijn hybriden bekend met:

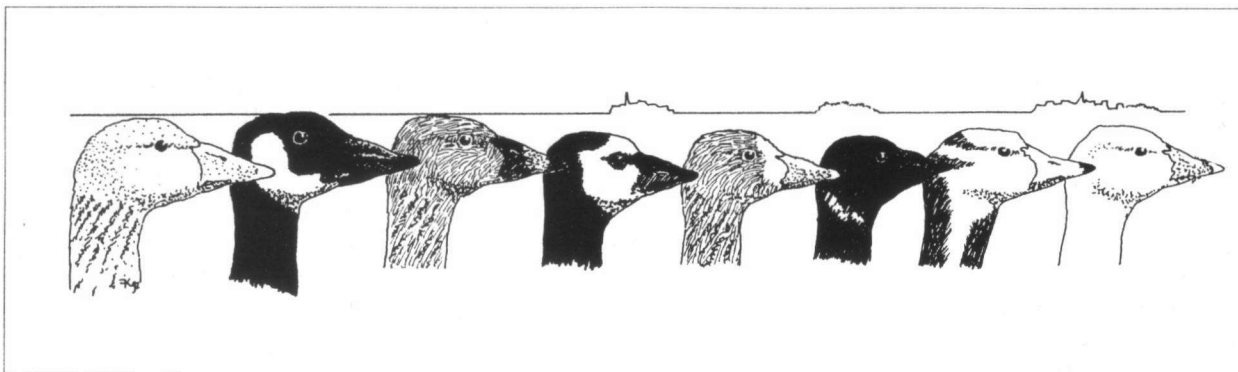
- knobbelzwaan
- grauwe gans
- zwarte zwaan (uit Australië)
- sneeuwgans
- trompetzwaan (uit N.Amerika)
- brandgans
- kleine zwaan (uit N.Amerika)
- rotgans
- zwaangans
- roodhalsgans
- kleine rietgans

- nijlgans
- kolgans
- muskuseend

Bovendien van de kleine ondersoort BRANTA CANADENSIS MINIMA (Alaska), met:

- grauwe gans
- nijlgans
- Ross' gans
- wilde eend

Tot zover de mededeling van prof.dr. Voous. Wij kunnen hier nog aan toevoegen dat tijdens de Eempoldertellingen op 30 maart j.l. eveneens 2 onbekende ganzesoorten zijn gezien. Deze ganzen hadden geheel zwarte boven- en onderdelen, de hals was geheel wit. Waarnemers waren H. v.d. Leen, G. Brouwer en W. Duurland. Aan de hand van de door v.d. Leen gemaakte dia's werden ze door Dick Jonkers gedetermineerd als MAGALLAAN GANS.

Ganzen

Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 21 maart 1996

Van drie bestuursleden was voor de vergadering een bericht van verhindering ontvangen, n.l. van Rob Kole wegens een buitenlandse zakenreis, van Guus Proost wegens ziekte en van Paul van der Poel, die deze avond het bestuur vertegenwoordigde op een vergadering van het Goois Natuur Reservaat. Met circa zestig aanwezige leden was de opkomst zeer goed te noemen.

Wegens de afwezigheid van Rob Kole werd de vergadering voorzeten door Pieter Schut, die, na de aanwezigen welkom gezeten te hebben (in het bijzonder de ereleden), vervolgens mededeelde dat de aktie "Vrieskist" voor het vogelasiel in Naarden f 670,- had opgeleverd, zodat nu daadwerkelijk tot aanschaf van deze vrieskist kon worden overgegaan. Tevens deelde hij mede dat er op donderdag 28 maart in theater Gooiland een bijeenkomst van Vogelbescherming Nederland zou worden gehouden, waar ook de VWG met een stand aanwezig zou zijn. En dan de verheugende mededeling dat de golfbaan op de Wolfskamer niet doorgaat.

Alvorens de agenda af te handelen geeft Pieter met behulp van sheets een beknopte uitslag van de in 1995 gehouden enquête. Zodra de uitslag volledig klaar is zal hiervan in de Korhaan een uitgebreider verslag gegeven worden (Is inmiddels gebeurd in de vorige uitgave van De Korhaan).

Zeearend

Na goedkeuring van het verslag van de Algemene Ledenvergadering 1995 worden de verslagen van de verschillende subgroepen behandeld, waarbij wordt vastgesteld dat er helaas nog steeds te weinig vrijwilligers zijn voor de diverse activiteiten zoals nestkastencontrole, contacten met andere "groene" groepen waar we ons mee verbonden voelen, enz. Wel verheugend is om vast te stellen dat de cursussen en de excursies een groot succes zijn.

Aangezien uit het verslag van de penningmeester bleek dat er over 1995 een klein verlies was geleden werd vanuit de vergadering de suggestie gedaan de contributie iets te verhogen. Het bestuur zal dit voorstel in overweging nemen.

Na goedkeuring door de kascommissie en decharge van de penningmeester wordt een nieuwe kascommissie gekozen, bestaande uit Nico Klippel en Maik Mathijssen.

Bestuursverkiezing: Er zijn liefst zes bestuursleden aftredend, waarvan alleen Rob Kloosterman niet herkiesbaar is voor de subgroep Natuurbescherming. Rob, die de subgroep Natuurbescherming van de grond af heeft opgebouwd, wordt bedankt voor de inzet waarmee hij zijn taak gedurende zes jaar heeft verricht. Er heeft zich tot op dit moment nog geen opvolger aangemeld.

Alle andere aftredende bestuursleden zijn herkozen.

Door Jelle Harder werd opgemerkt dat eigenlijk te veel leden tegelijkertijd aftredend zijn. Indien er ook meerderen tegelijk zich niet herkiesbaar stellen dreigt immers het gevaar van onderbezetting. Hij vraagt het bestuur te willen bezien of het hiervoor geldende rooster wellicht gewijzigd kan worden.

Tijdens de rondvraag vraagt Frank van de Weijer tellers voor de knobbelzwanentelling op tweede Pinksterdag en Dick Jonkers zou graag willen weten wie er nog nestkasten weet te hangen van kerkuilen, bosuilen of torenvalken.

Na de pauze gaven Simon en Anneke Visser een zeer goed geslaagde presentatie in klank en beeld van hun vogelreis naar IJsland, waar een ieder geboeid en gefascineerd naar heeft zitten luisteren en kijken, en die besloten werd met een welverdiend applaus.

De secretaris, B. den Hoed.

PROGRAMMA

Donderdag 4 juli: Excursies naar vogelobservatiehut in Laarder Wasmeer o.l.v. Nico Dwars. Vertrek om 19.00, 19.30, 20.00 en 20.30 uur vanaf toegangshek Laarder Wasmeer aan de Meerweg in Hilversum.

Donderdag 1 augustus: Excursies naar vogelobservatiehut in Laarder Wasmeer o.l.v. Jelle Harder. Vertrek om 19.00, 19.30, 20.00 en 20.30 uur vanaf toegangshek Laarder Wasmeer aan de Meerweg in Hilversum.

Woensdag 28 augustus: Avond-wandelexcursie over het Knuppelpad langs het Naardermeer o.l.v. Bertus van de Brink en Ronald Sinoo. Vertrek om 19.00 uur vanaf de Verlengde Fortlaan, bij de Karnemelksloot, in Naarden. Laarzen aanbevelen.

Zondag 8 september: Dag-wandelexcursie Egelshoek - Tienhoven, o.l.v. Wim Leclercq, Jan Terlouw en Adri Vermeule. Vertrek om 7.00 uur vanaf de parkeerplaats tegenover Vliegveld Hilversum. Goede wandelschoenen aanbevelen. Brood en drinken meenemen.

Dinsdag 10 september: Vergadering van de subgroep Avifauna in de Orangerie van Kasteel Groeneveld te Baarn. De vergadering begint uiterlijk om 20.00 uur; vanaf 19.30 uur is er koffie.

Zaterdag 21 september: Ochtend-wandelexcursie De Stulp - Pluismeer o.l.v. Ronald Sinoo, Jan Terlouw en Hugo Weenen. Vertrek om 7.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de midgetgolf in het centrum van Lage Vuursche.

Donderdag 26 september: De heer P. van Gaalen houdt een lezing over "Vogels van Polen en Tsjechië". Paul van Gaalen is natuurfotograaf. Hij heeft recent samen met Jan van Gelderen in opdracht van het WNF een boek gepubliceerd getiteld : "De wereld van de Zwarte Stern". Hij zal zijn vogelobservaties in de Biebrza-moerassen in Noordoost Polen en Sumava (Boheemse Woud) in Tsjechië laten zien. In het eerste deel van de lezing besteedt hij bijzondere aandacht aan de Zwarte Stern. De lezing vindt plaats in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Vrijdag 4 tot en met zondag 6 oktober: Najaarsweekend in de kampeerboerderij 't Westend op Vlieland. Excursieleiders onder andere Erik Lam, Jacques Meijer en Adri Vermeule. De kosten ad f 130,-- moeten uiterlijk 9 september zijn overgeschreven op postrekening 25 29 179 ten name van de Penningmeester van de VWG Het Gooi e.o. te Weesp. Wilt u er s.v.p. rekening mee houden dat de overschrijving zeker een week kan duren. Eveneens voor 9 september moet u zich schriftelijk aanmelden bij Joke van Velsen, Dotterbloemlaan 39, 3742 ED Baarn. Vergeet niet daarbij te vermelden uw naam, volledige adres en telefoonnummer.

Dinsdag 8 oktober: Werkcontactavond in Kasteel Groeneveld te Baarn. Vanaf 19.30 uur is de koffie klaar.

Donderdag 24 oktober: Lezing door Dick Jonkers: Zwaluwen. Dick Jonkers, ornitholoog en lid van onze Vogelwerkgroep, is werkzaam bij het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek. Hij is van het begin af aan actief betrokken bij het landelijke Gierzwaluwproject. Samen met H.N. Leys heeft hij verschillende keren gepubliceerd in Het Vogeljaar over huiszwaluwinventarisatie. De verschillende zwaluwen die in ons land voorkomen worden besproken, met bijzondere aandacht voor de huiszwaluw. De lezing vindt plaats in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 27 oktober: Ochtend-wandelexcursie langs de Gooimeerkust o.l.v. Anco Driessen en Rob van Maanen. Vertrek om 7.00 uur (denk aan wintertijd!) vanaf de Oude Haven - Huizer pier te Huizen.

Zaterdag 9 november: Dagexcursie Flevopolder o.l.v. Anco Driessen, Wim Leclercq, Jacques Meijer, Rob van Veen en Adri Vermeule. Vertrek om 7.30 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum (achterkant Centraal Station). Brood en drinken meenemen.

Zondag 24 november: Ochtend-wandelexcursie Laarder Wasmeer o.l.v. Bertus van de Brink en Nico Dwars (wordt nog gevraagd). Vertrek om 8.00 uur vanaf het toegangshek aan het eind van de Meerweg te Hilversum.

Donderdag 28 november: Lezing over "Zeearend, herintroductie in Nederland". Nadere informatie volgt.

Zaterdag 30 november: Sovon-dag in Nijmegen. Nadere gegevens in de volgende Korhaan.

Zaterdag 7 december: Ochtend-wandelexcursie Loenerveense plassen o.l.v. Jan van Bergeijk Vertrek om 8.30 uur vanaf het Oosterspoorplein (achterkant Centraal Station) te Hilversum.

Zondag 5 januari: Ochtend-wandelexcursie 's-Gravelandse landgoederen o.l.v. Fred van Klaveren en Jolande Bosman. Vertrek om 8.45 uur vanaf de parkeerplaats van Boekesteijn (bezoekerscentrum van Natuurmonumenten) te 's-Graveland.

Dinsdag 14 januari: Vergadering van de subgroep Avifauna in de Orangerie van Kasteel Groeneveld te Baarn. Vanaf 19.30 uur is de koffie klaar. De vergadering begint uiterlijk om 20.00 uur.

Zaterdag 18 januari: Dagexcursie Friesland (ganzen) o.l.v. Dick Jonkers, Jacques Meijer en Rob van Veen. Vertrek om 7.30 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum (achterkant Centraal Station). Brood en drinken meenemen.

Zondag 2 februari: Ochtend-wandelexcursie Einde Gooi - Hoorneboegsche Heide o.l.v. Gerard Mijnhout. Vertrek om 8.15 uur vanaf de parkeerplaats tegenover Vliegveld Hilversum.

Data in 1997 om vast te noteren:

Zaterdag 15 februari: Ochtendwandelexcursie Cronebos en Hilversums Wasmeer o.l.v. Jan Terlouw en anderen.

Vrijdag 28 februari: Avond-uilenexcursie Kasteel Groeneveld Vertrek om 21.00 uur.

Zaterdag 22 maart: Jubileumdag in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum.

Vrijdag 18 tot en met zondag 20 april: Voorjaarsweekend op Terschelling. In verband met ons 30-jarig bestaan wordt dit een speciaal weekend.

Zaterdag 3 mei: Ochtend-wandelexcursie Laegieskamp - Koeienbad.

Zaterdag 24 en zondag 25 mei: Jubileumactiviteit.

Woensdag 18 of donderdag 19 juni: Vaarexcursie Naardermeer.

Zondag 1 juni: Speciale Jubileumexcursie.

Zaterdag 25 oktober: VWG-dag samen met de Noordhollandse vogelwerkgroepen in de Bethlehemkerk.

Vrijdag 3 tot en met zondag 5 oktober: Najaarsweekend Terschelling.

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies voor de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenoot-leden van de VWG. U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: Linda Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Apus, Stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland, jrg 2 no 1, voorjaar 1995

idem, jrg 2 no 2, april 1996

Argus, Kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 21 no 1, maart 1996: 'Genot' van de hofjacht bijna ten einde?

Boomblad, IBN-DLO, jrg 8 no 2, april 1996: Hoge ganzenschade akkerbouw in strenge winters

Ficedula, Tijdschrift van Twentse VWG, jrg 25 no 1, maart 1995: Projecten 1995

Fitis, VWG Zuid-Kennemerland, jrg 32 no 1, 1996: Vogelwaarnemingen in Zuid-Kennemerland - De bruine kiekendief

De Grutter, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 20 no 2, april 1996: Oehoe laat zich horen in Limburg

De Kleine Ratelaar, IVN Gooi e.o., jrg 18 no 2, april 1996

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 24 no 2, april 1996: Vogelwaarnemingen in december 1995 en januari 1996 uit de streek van Essen, Kalmthout en Wuustwezel

De Krulsbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 39 no 2, april 1996: Veldwaarnemingen

Limosa, NOU/SOVON/Watervogels, jrg 69 no 1, 1996: Slecht-weer migratie Gierzwaluw op zee - Overwinterende Blauwe Kiekendieven in Drenthe - Zeldzame en schaarse vogels in Nederland in 1993 - Opmerkelijk gedrag Blauwe Kiekendief

Meerkoet, Natuur en Milieufederatie Wierhaven, no 1, 1996

Mens en Vogel, Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de vogels, jrg 34 no 1, maart 1996: De Kievit - Heggemus en Winterkoning: ontrouw van nature

De Mourik, Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o., jrg 22 no 1, 1996: Waarnemingen uit het archief van VWG Nijmegen (1995/begin 1996)

Natuurbehoud, Ver. Natuurmonumenten, jrg 27 no 2, mei 1996: Nieuwkoopse Plas-sen: Vogelbescherming werkt

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 20 no 4, april 1996

idem, jrg 20 no 5, mei 1996

Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, jrg 23 no 1, 1996

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, jrg 27 no 3, voorjaar 1996: Veldwaarnemingen

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 14 no 73, mei 1996: Waarnemingenlijst van november/december 1995

SOVON Nieuws, jrg 9 no 1, maart 1996: Broedvogels nieuwe stijl - Kolonievogels 1995 - Sneeuwgorzen in BSP-nb - 1995 een goed en een slecht jaar voor kolonievogels

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 19 no 2, april 1996: Veldwaarnemingen 15 december '95 - 5 maart '96 - Broedmeldingen archief 1995 - Huiszwaluwonderzoek 1995

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 49 no 2, 1996: Scholeksters

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 6 no 4, april 1996

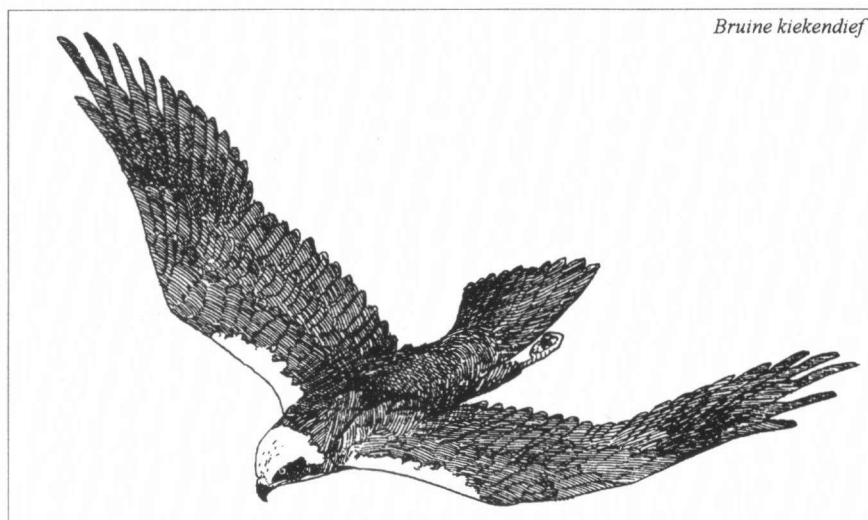
Veld- en Vitrine, Mededelingen van het Fries Natuurmuseum, no 129, maart 1996

Vrienden van het Gooi, jrg 1, april 1996

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 44 no 1, 1996: De nieuwe spelling en de Nederlandse vogelnamen

Vogels, tijdschrift over vogels en vogelbescherming, no 3 mei/juni 1996: Belangrijke Vogelgebieden in Nederland

De Wijde Blik, Tijdschrift voor natuur en milieu in Gooi, Vechtstreek e.o., jrg 13 no 96/1, april 1996: Kokmeeuw bedreigd?

MUTATIES LEDENBESTAND

Nieuwe leden:

Mw.G.Bakker	Achterwerf 235	1357 CB Almere Haven	
Mw.C.B.v.d.Berg (Hsgn)	Slangenkruid 4	1273 VM Huizen	
Mw. v.d. Berg (Hsgn)	De Noord 30	1261 MN Blaricum	035-5255116
Mw. Borra (Hsgn)	Schietspoel 31	1251 XT Laren	035-5387485
H.v.d.Bovenkamp	B.v.Beeklaan 27	1241 AC Kortenhoef	035-6563907
R. Canté	Meentweg 22	1411 GS Naarden	035-6950338
Mw.G. van Daalen	Gr.Janlaan 43	1412 GG Naarden	035-6947667
D.C. Ham	De Drost 52	1274 HZ Huizen	035-5264165
P. Ham	De Noord 30	1261 MN Blaricum	035-5255116
Mw.A.E.Heitman-Strachelhausen	H.Naarderweg 54	1217 AG Hilversum	035-6244408
W.G. Heitman (Hsgn)	H.Naarderweg 54	1217 AG Hilversum	035-6244408
Mw. I. Hu A Ng	Bremstraat 85	3742 RG Baarn	035-5423660
R. Koetsier	Vrouwenzand 5	1274 CA Huizen	035-5260024
F. Keyzer	E.de Bruynstraat 93	1411 TA Naarden	035-6942375
D. van Kleef	Klaver 3	1273 AJ Huizen	035-5261538
Mw.J.E. Kooy-Sonius	Grenspad 50	1271 XR Huizen	035-5252153
M. Lankreyer	Achterwerf 132	1357 BR Almere	036-5312391
D. Laoût	Plaggenweg 271	1406 SC Bussum	035-6938377
Mw.V.v.Leeuwenstein (Hsgn)	Plaggenweg 271	1406 SC Bussum	035-6938377
Mw.I.Lindenburg	Bunt 8	1273 CA Huizen	035-5262266
R. Middelkoop	Sterkenburg 21	3401 HS IJsselstein	030-6883852
C.Nagelmaker (Hsgn)	Bremstraat 85	3742 RG Baarn	035-5423660
Mw.T.de Ruygt (Hsgn)	Vrouwenzand 5	1274 CA Huizen	035-5260024
Mw. J. Schaaf	Grasmeent 44	1218 AC Huizen	035-6911768
Mw. G. Schaap	Hoofdgr. 57	1411 LB Naarden	035-6942636
H. Schelvis	Ant.Fokkerweg 40	1223 NG Hilversum	035-6835902
J.M.Schotsman	Aetseveen 60	3755 VD Eemnes	035-5311028
R. Tuynman	Hilvertsweg 268	1214 JP Hilversum	035-6233231
Mw.M.v.d.Weyden	Kloosterstraat 41	1398 AK Muiden	0294-264652

Bedankt:

Mw. M.T. Heida
Mw. M. Joustra
Mw. A.M.Splint

Huizen
Ned.den Berg
nieuw adres onbekend

Adreswijzigingen:

N.J. & L.J. Dwers	Postbus 1493	1200 BL Hilversum	035-6850627
T. v.d. Hanenberg	Nieuw adres onbekend. Kan iemand ons hieraan helpen?		
Mw.J.Nagel	Cromwijk 35	3813 XL Amersfoort	033-4804571
H. Vermeule	O.v.Noortstraat 57	1212 AN Hilversum	035-6850579
Y.S. Vogel	Leeuwerikweide 82	3742 XR Baarn	
Vogelwerkgroep Amsterdam	2e Wittenburgerdwarstr. 46	1018 LP Amsterdam.	

Meeuwen

VELDWAARNEMINGEN

Waarnemingen Overzicht (1)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Dodaars	5	1996-01-08	Spiegelplas, Nederhorst den Berg	J & L.Hartog
Dodaars	5	1996-01-14	Vecht, tussen Nigtevecht en Weesp	N.Klippel
Dodaars	7	1996-01-25	Eem, nabij Eembrugge (in een wak)	M.van Houten
Roodhalsfuut	1	1996-01-14	Gooimeer, Pier Huizen Stichtse Brug	W.Langendorff
Roerdomp	1	1996-01-06	Laarder Wasmeer (liep over het ijs)	R.Sinoo/B.v.d.Brink
Roerdomp	1	1996-01-13	Gooimeer	J.Ram
Roerdomp	1	1996-01-15	Oost van Kortenhoef	T.Loohuizen
Roerdomp	1	1996-01-31	Aetsveld boven Prov.weg, Weesp	Joh.J.Frieswijk
Kleine Zwaan	24	1995-12-27	Bilderdijklaan, Hilversum	M.D.Prins
Kleine Zwaan	21	1996-01-14	Aetsveldse Polder Oost	T.Stoker
Kleine Zwaan	23	1996-01-18	Gooimeerkust, Huizen	G.Marmelstein
Brandgans	62	1996-01-11	Hilversumse Meent, Hilversum	D.Jonkers
Roodhalsgans	1	1996-01-13	Hilversumse Meent	J & L.Hartog
Nijlgans	21	1996-01-14	Spiegel en Blijkpolder	J.Mes
Nijlgans	18	1996-01-15	Oost van Kortenhoef	T.Loohuizen
Smient	100	1996-01-08	Spiegelplas, Nederhorst den Berg	J & L.Hartog
Krakeend	8	1996-01-28	Gooiergracht, Blaricum	D.Jonkers,M.de Graaf
Wintertaling	2	1995-12-24	Karnemelksloot, Naarden	D.Jonkers/P.Schut
Pijlstaart	4	1996-01-12	Eemmeer	F.H.v.d.Weijer
Witooegeend	1	1996-01-15	Kanaaldijk Oost, Nigtevecht Sluis	P.Schut
Eidereend	3	1995-12-08	Eemmeer	Fr.Leurs
Brilduiker	11	1996-01-08	Spiegelplas, Nederhorst den Berg	J & L.Hartog
Nonnetje	8	1995-12-03	Noordpolder Noord (89)	P.M.Spoorenberg
Nonnetje	3	1996-01-14	Eemmeer, Blaricum	J.van Gastel
Nonnetje	1	1996-01-15	Muidertrekvaart, Muiden	P.Schut
Grote Zaagbek	5	1996-01-14	Eemmeer, Blaricum	J.van Gastel
Grote Zaagbek	11	1996-01-27	Bilderdijklaan, Hilversum	M.D.Prins
Bruine Kiekendief	2	1995-12-17	Eempolder	W.v.d.Bedum/C.Rosier
Blauwe Kiekendief	1	1996-01-12	Oostermeent, Blaricum	J.van Gastel
Blauwe Kiekendief	2	1996-01-14	Zuidpolder te Veld, Eemnes	D.Jonkers
Blauwe Kiekendief	1	1996-01-31	Zuidpolder te Veld, Eemnes	D.Jonkers
Havik	1	1996-01-12	Gooiersgracht bij nr.14	C.Rosier
Sperwer	1	1996-01-08	Naarderstraat, Huizen	C.Holzenspies
Sperwer	2	1996-01-14	Oostermeent, Blaricum	J.van Gastel
Torenvalk	1	1996-01-14	Oostermeent, Blaricum	J.van Gastel
Waterral	1	1996-01-03	Surfstrand, Huizen	A.C.Driessen
Waterral	1	1996-01-14	Horstermeerpolder	J.Mes
Goudplevier	40	1995-12-16	Bijvanck, Blaricum	D.Jonkers
Bokje	1	1995-12-30	Gooiergracht Noord, Blaricum	D.Jonkers,M.de Graaf
Watersnip	3	1995-12-29	Gooijergracht, Blaricum	M.van Houten
Houtsnip	2	1996-01-03	Park Labradorstroom, Huizen (1ex dood)	A.C.Driessen
Houtsnip	1	1996-01-16	Buitenwijk, Naarden (overvliegend)	Fr.Leurs
Wulp	1	1996-01-22	Boven driftweg (055D)	R.Th.Huizenga
Witgatje	2	1996-01-14	Laarder Wasmeer	B & N.Dwars
Witgatje	1	1996-01-19	Hilversumse Meent, Hilversum	D.Jonkers
IJsvogel	1	1996-01-08	Moleneind, Kortenhoef (ingevroren)	D. de Wit
IJsvogel	2	1996-01-24	Rond Hollands End 69, 's-Graveland	L.M.Hagen van Swaay
IJsvogel	1	1996-01-28	RWIZ Gooiergracht, Blaricum	D.Jonkers,M.de Graaf
Groene Specht	1	1996-01-23	Landgoed Boeckesteyn	F.C.Jager
Zwarte Specht	1	1996-01-14	Laarder Wasmeer	B & N.Dwars
Grote Bonte Specht	1	1996-01-14	Schapendrift, Blaricum	G.Bieshaar

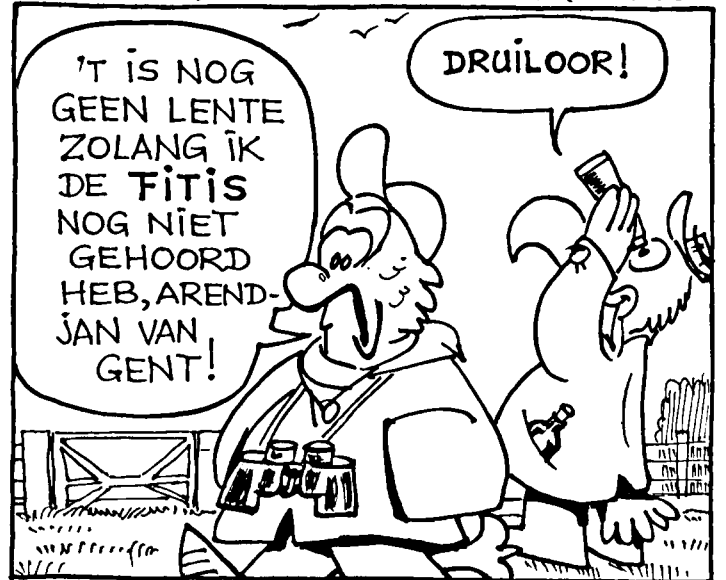
VELDWAARNEMINGEN

Waarnemingen Overzicht (2)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Grote Bonte Specht	2	1996-01-14	Oostermeent Kust Eemmeer, Blaricum	J.van Gastel
Kuifleeuwerik	14	1996-01-05	Ten zuiden van Magdaleen (55D)	R.Th.Huizenga
Boomleeuwerik	5	1995-12-03	Laarderwasmeer	P.en L.C.v.d.Poel
Veldleeuwerik	1	1996-01-01	Bilderdijklaan, Hilversum	M.D.Prins
Waterpieper	8	1995-12-24	Hilversumse Meent, Hilversum	D.Jonkers/P.Schut
Waterpieper	1	1996-01-11	Hilversumse Meent, Hilversum	D.Jonkers
Grote Gele Kwikstaart	1	1996-01-13	Brug Adm.Helfrichweg, Vesting Naarden	Beffers/Bloemendaal
Pestvogel	11	1996-01-08	Cort v.d. Lindenlaan , Naarden	L.Bech
Pestvogel	9	1996-01-11	Cort v.d.Lindenlaan, Naarden	D.Jonkers
Pestvogel	10	1996-01-21	Zomerkade, achter 354, Huizen	P.Keuning
Pestvogel	1	1996-01-23	Tuin J.van Galenlaan, Hilversum	F.v.d.Voord
Kramsvogel	1	1996-01-03	Grens Naardererf, Huizen	C.Buter
Kramsvogel	35	1996-01-06	Bussummerheide	I.G.Jeltes
Kramsvogel	28	1996-01-21	Prinsenstraat, Hilversum	B & N.Dwars
Kramsvogel	8	1996-01-26	v.Almondelaan ,Tuin, Hilversum	A.de Vries
Zanglijster	1	1996-01-09	Spiegel, Laegieskamp	F.Beffer/B.vd Brink
Koperwiek	14	1996-01-19	Prinsenstraat, Hilversum	B & N.Dwars
Grote Lijster	1	1996-01-25	Hoek Googh/Meerkade, Naardermeer	D.Jonkers
Tjiftjaf	1	1995-12-11	Stichtse Brug	Fr.Leurs
Goudhaantje	2	1996-01-03	Hoorneboegse Heide, Hilversum	G.F.J.Kamer
Baardmannetje	8	1996-01-03	Riet RWZI, Huizen	A.C.Driessen
Staartmees	3	1995-12-19	Aetsveld, Weesp	A.T.Bijl
Staartmees	16	1996-01-19	Hoek Ceintuurbaan/Huurmanlaan, Bussum	I.G.Jeltes
Staartmees	2	1996-01-21	tuinen Barbaragaarde, Bussum	P.B.Ph.M.Bogaers
Kuifmees	2	1996-01-18	Bilderdijklaan, Tuin, Hilversum	M.D.Prins
Boomkruiper	1	1995-12-24	Naardermeer, Naarden	D.Jonkers/P.Schut
Bonte Kraai	15	1995-12-29	Maatpolder	M.van Houten
Huismus	50	1996-01-14	Kreugerlaan, Weesp boerderij Vredebest	P.Schut
Ringmus	30	1995-12-09	4e Kwadrant t.o. Carpool	H.Weenen
Ringmus	10	1995-12-25	Rietmeent, Tuin, Hilversum	P.Schut
Ringmus	50	1996-01-03	IJsselmeerstraat, Huizen	A.C.Driessen
Ringmus	20	1996-01-12	Naast Waterzuivering (055D)	R.Th.Huizenga
Keep	12	1995-12-24	Oud Bussummerweg bij Oud Bussum	R.Th.Huizenga
Keep	26	1996-01-30	Werkdroger, Laren	G.Bieshaar
Putter	35	1995-12-24	Hilversumse Meent, Naardermeer	D.Jonkers/P.Schut
Putter	4	1996-01-08	Laarderwasmeer	N.J.Dwars
Sijs	17	1996-01-08	Laarder Wasmeer	N.J.Dwars
Frater	1	1995-12-28	Bijvanck, Voortuin, Blaricum	Fr.Leurs
Barmsijs	25	1995-12-23	Naarden Vesting	A.M.van der Poel
Barmsijs	12	1995-12-24	Naardermeer, Naarden	D.Jonkers/P.Schut
Barmsijs	80	1996-01-11	Rietmeent, tuin, Hilversum, doortrekkend	P.Schut
Barmsijs	8	1996-01-16	Bebouwde kom, Naarden	Fr.Leurs
Barmsijs	30	1996-01-21	Tuin Kloosterlaan, Hilversum (na 9 jaar)	G.F.J.Kamer
Barmsijs	6	1996-01-28	Koggewagen Bijvanck, Blaricum	D.Jonkers
Grote Barmsijs	18	1996-01-11	Peerkamplaan, Hilversum	B & N.Dwars
Kruisbek	4	1996-01-23	Prinsenstraat, Hilversum	B & N.Dwars
Noordse Goudvink	2	1996-01-09	Sportvelden Laegieskamp	B.vd Brink/F.Beffer
Appelvink	1	1996-01-06	Laarder Wasmeer bij de sportvelden	V.v.d.Brink e/a
Sneeuwgors	1	1995-12-13	Huizermaat West, in tuin	A.v.d.Brink e/a
Rietgors	1	1996-01-14	Klompweg, Nigtevecht rand v.d.Vecht	B & J.Ram

KORHAAN

door Ronald Sinoo

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2982303
Sekretaris	: B.den Hoed	Kronenburgerdwarstr.3	1271 PR Huizen	035-5261962
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Postbus 1493	1200 BL Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Nestkasten	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-6831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-5418804
SG Communicatie	: P.Schut	Rietmeent 98	1218 AZ Hilversum	035-6936811
SG Natuurbescherming	: Vacant			

Waarnemingskaartjes:

Inzenden	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
Athalen	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bühmannlaan 42	1244 PH Ankeveen	035-6562641
	W.J.A. Hoefnagel	Krekelmeent 72	1218 ED Hilversum	035-6919356
	P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AL Hilversum	035-6831592
	J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-5418804

Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden ingeleverd.

Andere Nuttige Adressen:

Controleur Vogelwet	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bühmannlaan 42	1244 PH Ankeveen	035-6562641
Consulent Vogelbescherming en Vrije Vogelreservaten:	R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	035-6910562
Aanmelding Vogelcursus	: A.v.Klaveren-Van Oord	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempolderellingen	: R.van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-6563642
Vogelasiel Het Gooi	: W.van Ingen-Den Oude	J.v.Schimmelstr.6	1411 VS Naarden	035-6945658

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 20,- (minimaal), huisgenootleden f. 7,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

XH 3016104 G
J W LECLERCQ

VT HOFFSTR 28
1223EE HILVERSUM